Plato

Apology

minuscule script

edited by

Ross G. Arthur

In parentheses Publications
Greek Series
Cambridge, Ontario 2002

ὅτι μὲν ὑμεῖς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πεπόνθατε ὑπὸ τῶν ἐμῶν 1:17a
κατηγόρων οὐκ οἶδα· ἐγὼ δ᾽ οὖν καὶ αὐτὸς ὑπ᾽ αὐτῶν ὀλίγου ἐμαυτοῦ
ἐπελαθόμην οὕτω πιθανῶς ἔλεγον. καίτοι ἀληθές γε ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐδὲν
εἰρήκασιν. μάλιστα δὲ αὐτῶν ἓν ἐθαύμασα τῶν πολλῶν ὧν ἐψεύσαντο τοῦτο ἐν
ὧι ἔλεγον ὡς χρῆν ὑμᾶς εὐλαβεῖσθαι μὴ ὑπ᾽ ἐμοῦ ἐξαπατηθῆτε ὡς δεινοῦ
ὄντος λέγειν. τὸ γὰρ μὴ αἰσχυνθῆναι ὅτι αὐτίκα ὑπ᾽ ἐμοῦ ἐξελεγχθήσονται 1:17b
ἔργωι ἐπειδὰν μηδ᾽ ὁπωστιοῦν φαίνωμαι δεινὸς λέγειν τοῦτό μοι ἔδοξεν αὐτῶν
ἀναισχυντότατον εἶναι εἰ μὴ ἄρα δεινὸν καλοῦσιν οὗτοι λέγειν τὸν τἀληθῆ
λέγοντα· εἰ μὲν γὰρ τοῦτο λέγουσιν ὁμολογοίην ἂν ἔγωγε οὐ κατὰ τούτους εἶναι
ῥήτωρ. οὗτοι μὲν οὖν ὥσπερ ἐγὼ λέγω ἤ τι ἢ οὐδὲν ἀληθὲς εἰρήκασιν ὑμεῖς δὲ
μου ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν—οὐ μέντοι μὰ δία ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι 1:17c
κεκαλλιεπημένους γε λόγους ὥσπερ οἱ τούτων ῥήμασί τε καὶ ὀνόμασιν οὐδὲ
κεκοσμημένους ἀλλ᾽ ἀκούσεσθε εἰκῆι λεγόμενα τοῖς ἐπιτυχοῦσιν
ὀνόμασιν—πιστεύω γὰρ δίκαια εἶναι ἃ λέγω—καὶ μηδεὶς ὑμῶν προσδοκησάτω
ἄλλως· οὐδὲ γὰρ ἂν δήπου πρέποι ὦ ἄνδρες τῆιδε τῆι ἡλικίαι ὥσπερ μειρακίωι
πλάττοντι λόγους εἰς ὑμᾶς εἰσιέναι. καὶ μέντοι καὶ πάνυ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
τοῦτο ὑμῶν δέομαι καὶ παρίεμαι· ἐὰν διὰ τῶν αὐτῶν λόγων ἀκούητέ μου
ἀπολογουμένου δι᾽ ὧνπερ εἴωθα λέγειν καὶ ἐν ἀγορᾶι ἐπὶ τῶν τραπεζῶν ἵνα
ὑμῶν πολλοὶ ἀκηκόασι καὶ ἄλλοθι μήτε θαυμάζειν μήτε θορυβεῖν τούτου
ἕνεκα. ἔχει γὰρ οὑτωσί. νῦν ἐγὼ πρῶτον ἐπὶ δικαστήριον ἀναβέβηκα ἔτη 1:17d
γεγονὼς ἑβδομήκοντα· ἀτεχνῶς οὖν ξένως ἔχω τῆς ἐνθάδε λέξεως. ὥσπερ οὖν
ἂν εἰ τῶι ὄντι ξένος ἐτύγχανον ὢν συνεγιγνώσκετε δήπου ἄν μοι εἰ ἐν ἐκείνηι τῆι
φωνῆι τε καὶ τῶι τρόπωι ἔλεγον ἐν οἷσπερ ἐτεθράμμην καὶ δὴ καὶ νῦν τοῦτο
ὑμῶν δέομαι δίκαιον ὥς γέ μοι δοκῶ τὸν μὲν τρόπον τῆς λέξεως ἐᾶν—ἴσως 1:18a
μὲν γὰρ χείρων ἴσως δὲ βελτίων ἂν εἴη—αὐτὸ δὲ τοῦτο σκοπεῖν καὶ τούτωι τὸν
νοῦν προσέχειν εἰ δίκαια λέγω ἢ μή· δικαστοῦ μὲν γὰρ αὕτη ἀρετή ῥήτορος δὲ
τἀληθῆ λέγειν.

πρῶτον μὲν οὖν δίκαιός εἰμι ἀπολογήσασθαι ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πρὸς τὰ
πρῶτά μου ψευδῆ κατηγορημένα καὶ τοὺς πρώτους κατηγόρους ἔπειτα δὲ πρὸς
τὰ ὕστερον καὶ τοὺς ὑστέρους. ἐμοῦ γὰρ πολλοὶ κατήγοροι γεγόνασι πρὸς ὑμᾶς
καὶ πάλαι πολλὰ ἤδη ἔτη καὶ οὐδὲν ἀληθὲς λέγοντες οὓς ἐγὼ μᾶλλον 1:18b
φοβοῦμαι ἢ τοὺς ἀμφὶ ἄνυτον καίπερ ὄντας καὶ τούτους δεινούς· ἀλλ᾽ ἐκεῖνοι
δεινότεροι ὦ ἄνδρες οἳ ὑμῶν τοὺς πολλοὺς ἐκ παίδων παραλαμβάνοντες
ἔπειθόν τε καὶ κατηγόρουν ἐμοῦ μᾶλλον οὐδὲν ἀληθὲς ὡς ἔστιν τις σωκράτης
σοφὸς ἀνήρ τά τε μετέωρα φροντιστὴς καὶ τὰ ὑπὸ γῆς πάντα ἀνεζητηκὼς καὶ τὸν

ἥττω λόγον κρείττω ποιῶν. οὗτοι ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι οἱ ταύτην τὴν φήμην 1:18c
κατασκεδάσαντες οἱ δεινοί εἰσίν μου κατήγοροι· οἱ γὰρ ἀκούοντες ἡγοῦνται τοὺς
ταῦτα ζητοῦντας οὐδὲ θεοὺς νομίζειν. ἔπειτά εἰσιν οὗτοι οἱ κατήγοροι πολλοὶ
καὶ πολὺν χρόνον ἤδη κατηγορηκότες ἔτι δὲ καὶ ἐν ταύτηι τῆι ἡλικίαι λέγοντες
πρὸς ὑμᾶς ἐν ἧι ἂν μάλιστα ἐπιστεύσατε παῖδες ὄντες ἔνιοι ὑμῶν καὶ μειράκια
ἀτεχνῶς ἐρήμην κατηγοροῦντες ἀπολογουμένου οὐδενός. ὃ δὲ πάντων
ἀλογώτατον ὅτι οὐδὲ τὰ ὀνόματα οἷόν τε αὐτῶν εἰδέναι καὶ εἰπεῖν πλὴν εἴ τις
κωμωιδοποιὸς τυγχάνει ὤν. ὅσοι δὲ φθόνωι καὶ διαβολῆι χρώμενοι ὑμᾶς 1:18d
ἀνέπειθον—οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ πεπεισμένοι ἄλλους πείθοντες—οὗτοι πάντες
ἀπορώτατοί εἰσιν· οὐδὲ γὰρ ἀναβιβάσασθαι οἷόν τ' ἐστὶν αὐτῶν ἐνταυθοῖ οὐδ'
ἐλέγξαι οὐδένα ἀλλ' ἀνάγκη ἀτεχνῶς ὥσπερ σκιαμαχεῖν ἀπολογούμενόν τε καὶ
ἐλέγχειν μηδενὸς ἀποκρινομένου. ἀξιώσατε οὖν καὶ ὑμεῖς ὥσπερ ἐγὼ λέγω
διττούς μου τοὺς κατηγόρους γεγονέναι ἑτέρους μὲν τοὺς ἄρτι κατηγορήσαντας
ἑτέρους δὲ τοὺς πάλαι οὓς ἐγὼ λέγω καὶ οἰήθητε δεῖν πρὸς ἐκείνους πρῶτόν 1:18e
με ἀπολογήσασθαι· καὶ γὰρ ὑμεῖς ἐκείνων πρότερον ἠκούσατε κατηγορούντων
καὶ πολὺ μᾶλλον ἢ τῶνδε τῶν ὕστερον.

εἶεν· ἀπολογητέον δή ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ ἐπιχειρητέον ὑμῶν ἐξελέσθαι
τὴν διαβολὴν ἣν ὑμεῖς ἐν πολλῶι χρόνωι ἔσχετε ταύτην ἐν οὕτως ὀλίγωι 1:19a
χρόνωι. βουλοίμην μὲν οὖν ἂν τοῦτο οὕτως γενέσθαι εἴ τι ἄμεινον καὶ ὑμῖν καὶ
ἐμοί καὶ πλέον τί με ποιῆσαι ἀπολογούμενον· οἶμαι δὲ αὐτὸ χαλεπὸν εἶναι καὶ
οὐ πάνυ με λανθάνει οἷόν ἐστιν. ὅμως τοῦτο μὲν ἴτω ὅπηι τῶι θεῶι φίλον τῶι
δὲ νόμωι πειστέον καὶ ἀπολογητέον.

ἀναλάβωμεν οὖν ἐξ ἀρχῆς τίς ἡ κατηγορία ἐστὶν ἐξ ἧς ἡ ἐμὴ διαβολὴ
γέγονεν ἧι δὴ καὶ πιστεύων μέλητός με ἐγράψατο τὴν γραφὴν ταύτην. εἶεν· τί 1:19b
δὴ λέγοντες διέβαλλον οἱ διαβάλλοντες; ὥσπερ οὖν κατηγόρων τὴν ἀντωμοσίαν
δεῖ ἀναγνῶναι αὐτῶν· σωκράτης ἀδικεῖ καὶ περιεργάζεται ζητῶν τά τε ὑπὸ γῆς καὶ
οὐράνια καὶ τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιῶν καὶ ἄλλους ταὐτὰ ταῦτα διδάσκων.
τοιαύτη τίς ἐστιν· ταῦτα γὰρ ἑωρᾶτε καὶ αὐτοὶ ἐν τῆι ἀριστοφάνους 1:19c
κωμωιδίαι σωκράτη τινὰ ἐκεῖ περιφερόμενον φάσκοντά τε ἀεροβατεῖν καὶ ἄλλην
πολλὴν φλυαρίαν φλυαροῦντα ὧν ἐγὼ οὐδὲν οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν πέρι ἐπαΐω.
καὶ οὐχ ὡς ἀτιμάζων λέγω τὴν τοιαύτην ἐπιστήμην εἴ τις περὶ τῶν τοιούτων
σοφός ἐστιν—μή πως ἐγὼ ὑπὸ μελήτου τοσαύτας δίκας φεύγοιμι— ἀλλὰ γὰρ
ἐμοὶ τούτων ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι οὐδὲν μέτεστιν. μάρτυρας δὲ αὖ ὑμῶν τοὺς
πολλοὺς παρέχομαι καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς ἀλλήλους διδάσκειν τε καὶ φράζειν ὅσοι 1:19d
ἐμοῦ πώποτε ἀκηκόατε διαλεγομένου—πολλοὶ δὲ ὑμῶν οἱ τοιοῦτοί εἰσιν—
φράζετε οὖν ἀλλήλοις εἰ πώποτε ἢ μικρὸν ἢ μέγα ἤκουσέ τις ὑμῶν ἐμοῦ περὶ
τῶν τοιούτων διαλεγομένου καὶ ἐκ τούτου γνώσεσθε ὅτι τοιαῦτ' ἐστὶ καὶ τἆλλα
περὶ ἐμοῦ ἃ οἱ πολλοὶ λέγουσιν.

ἀλλὰ γὰρ οὔτε τούτων οὐδέν ἐστιν οὐδέ γ' εἴ τινος ἀκηκόατε ὡς ἐγὼ
παιδεύειν ἐπιχειρῶ ἀνθρώπους καὶ χρήματα πράττομαι οὐδὲ τοῦτο ἀληθές.
ἐπεὶ καὶ τοῦτό γέ μοι δοκεῖ καλὸν εἶναι εἴ τις οἷός τ' εἴη παιδεύειν 1:19e
ἀνθρώπους ὥσπερ γοργίας τε ὁ λεοντῖνος καὶ πρόδικος ὁ κεῖος καὶ ἱππίας ὁ

Ἠλεῖος. τούτων γὰρ ἕκαστος ὦ ἄνδρες οἷός τ' ἐστὶν ἰὼν εἰς ἑκάστην τῶν πόλεων
τοὺς νέους—οἷς ἔξεστι τῶν ἑαυτῶν πολιτῶν προῖκα συνεῖναι ὧι ἂν
βούλωνται—τούτους πείθουσι τὰς ἐκείνων συνουσίας ἀπολιπόντας σφίσιν
συνεῖναι χρήματα διδόντας καὶ χάριν προσειδέναι. ἐπεὶ καὶ ἄλλος ἀνήρ ἐστι 1:20a
πάριος ἐνθάδε σοφὸς ὃν ἐγὼ ἠισθόμην ἐπιδημοῦντα· ἔτυχον γὰρ προσελθὼν ἀνδρὶ
ὃς τετέλεκε χρήματα σοφισταῖς πλείω ἢ σύμπαντες οἱ ἄλλοι καλλίαι τῶι
Ἱππονίκου· τοῦτον οὖν ἀνηρόμην—ἐστὸν γὰρ αὐτῶι δύο ὑεῖ— Ὦ καλλία ἦν δ' ἐγώ
εἰ μέν σου τὼ ὑεῖ πώλω ἢ μόσχω ἐγενέσθην εἴχομεν ἂν αὐτοῖν ἐπιστάτην
λαβεῖν καὶ μισθώσασθαι ὃς ἔμελλεν αὐτὼ καλώ τε κἀγαθὼ ποιήσειν τὴν
προσήκουσαν ἀρετήν ἦν δ' ἂν οὗτος ἢ τῶν ἱππικῶν τις ἢ τῶν γεωργικῶν· νῦν δ' 1:20b
ἐπειδὴ ἀνθρώπω ἐστόν τίνα αὐτοῖν ἐν νῶι ἔχεις ἐπιστάτην λαβεῖν; τίς τῆς
τοιαύτης ἀρετῆς τῆς ἀνθρωπίνης τε καὶ πολιτικῆς ἐπιστήμων ἐστίν; οἶμαι γάρ
σε ἐσκέφθαι διὰ τὴν τῶν ὑέων κτῆσιν. ἔστιν τις ἔφην ἐγὼ ἢ οὔ; πάνυ γε ἦ δ' ὅς. τίς
ἦν δ' ἐγώ καὶ ποδαπός καὶ πόσου διδάσκει; εὔηνος ἔφη ὦ σώκρατες πάριος πέντε
μνῶν. καὶ ἐγὼ τὸν εὔηνον ἐμακάρισα εἰ ὡς ἀληθῶς ἔχοι ταύτην τὴν τέχνην καὶ
οὕτως ἐμμελῶς διδάσκει. ἐγὼ γοῦν καὶ αὐτὸς ἐκαλλυνόμην τε καὶ ἡβρυνόμην 1:20c
ἂν εἰ ἠπιστάμην ταῦτα· ἀλλ' οὐ γὰρ ἐπίσταμαι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.

Ὑπολάβοι ἂν οὖν τις ὑμῶν ἴσως· Ἀλλ' ὦ σώκρατες τὸ σὸν τί ἐστι πρᾶγμα;
πόθεν αἱ διαβολαί σοι αὗται γεγόνασιν; οὐ γὰρ δήπου σοῦ γε οὐδὲν τῶν ἄλλων
περιττότερον πραγματευομένου ἔπειτα τοσαύτη φήμη τε καὶ λόγος γέγονεν εἰ
μή τι ἔπραττες ἀλλοῖον ἢ οἱ πολλοί. λέγε οὖν ἡμῖν τί ἐστιν ἵνα μὴ ἡμεῖς περὶ
σοῦ αὐτοσχεδιάζωμεν. ταυτί μοι δοκεῖ δίκαια λέγειν ὁ λέγων κἀγὼ ὑμῖν 1:20d
πειράσομαι ἀποδεῖξαι τί ποτ' ἐστὶν τοῦτο ὃ ἐμοὶ πεποίηκεν τό τε ὄνομα καὶ
τὴν διαβολήν. ἀκούετε δή. καὶ ἴσως μὲν δόξω τισὶν ὑμῶν παίζειν· εὖ μέντοι ἴστε
πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ. ἐγὼ γάρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δι' οὐδὲν ἀλλ' ἢ διὰ
σοφίαν τινὰ τοῦτο τὸ ὄνομα ἔσχηκα. ποίαν δὴ σοφίαν ταύτην; ἥπερ ἐστὶν ἴσως
ἀνθρωπίνη σοφία· τῶι ὄντι γὰρ κινδυνεύω ταύτην εἶναι σοφός. οὗτοι δὲ τάχ' ἂν
οὓς ἄρτι ἔλεγον μείζω τινὰ ἢ κατ' ἄνθρωπον σοφίαν σοφοὶ εἶεν ἢ οὐκ ἔχω τί 1:20e
λέγω· οὐ γὰρ δὴ ἔγωγε αὐτὴν ἐπίσταμαι ἀλλ' ὅστις φησὶ †ψεύδεταί τε καὶ ἐπὶ
διαβολῆι τῆι ἐμῆι λέγει. καί μοι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ θορυβήσητε μηδ' ἐὰν δόξω
τι ὑμῖν μέγα λέγειν· οὐ γὰρ ἐμὸν ἐρῶ τὸν λόγον ὃν ἂν λέγω ἀλλ' εἰς ἀξιόχρεων
ὑμῖν τὸν λέγοντα ἀνοίσω. τῆς γὰρ ἐμῆς εἰ δή τίς ἐστιν σοφία καὶ οἵα μάρτυρα ὑμῖν
παρέξομαι τὸν θεὸν τὸν ἐν δελφοῖς. χαιρεφῶντα γὰρ ἴστε που. οὗτος ἐμός τε
ἑταῖρος ἦν ἐκ νέου καὶ ὑμῶν τῶι πλήθει ἑταῖρός τε καὶ συνέφυγε τὴν φυγὴν 1:21a
ταύτην καὶ μεθ' ὑμῶν κατῆλθε. καὶ ἴστε δὴ οἷος ἦν χαιρεφῶν ὡς σφοδρὸς ἐφ' ὅτι
ὁρμήσειεν. καὶ δή ποτε καὶ εἰς δελφοὺς ἐλθὼν ἐτόλμησε τοῦτο
μαντεύσασθαι—καὶ ὅπερ λέγω μὴ θορυβεῖτε ὦ ἄνδρες—ἤρετο γὰρ δὴ εἴ τις ἐμοῦ
εἴη σοφώτερος. ἀνεῖλεν οὖν ἡ πυθία μηδένα σοφώτερον εἶναι. καὶ τούτων πέρι ὁ
ἀδελφὸς ὑμῖν αὐτοῦ οὑτοσὶ μαρτυρήσει ἐπειδὴ ἐκεῖνος τετελεύτηκεν.

Σκέψασθε δὴ ὧν ἕνεκα ταῦτα λέγω· μέλλω γὰρ ὑμᾶς διδάξειν ὅθεν μοι ἡ 1:21b
διαβολὴ γέγονεν. ταῦτα γὰρ ἐγὼ ἀκούσας ἐνεθυμούμην οὑτωσί· τί ποτε λέγει ὁ
θεὸς καὶ τί ποτε αἰνίττεται; ἐγὼ γὰρ δὴ οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν σύνοιδα

ἐμαυτῶι σοφὸσ ὤν· τί οὖν ποτε λέγει φάσκων ἐμὲ σοφώτατον εἶναι; οὐ γὰρ
δήπου ψεύδεταί γε· οὐ γὰρ θέμισ αὐτῶι. καὶ πολὺν μὲν χρόνον ἠπόρουν τί ποτε
λέγει· ἔπειτα μόγισ πάνυ ἐπὶ ζήτησιν αὐτοῦ τοιαύτην τινὰ ἐτραπόμην. ἦλθον
ἐπί τινα τῶν δοκούντων σοφῶν εἶναι ὡσ ἐνταῦθα εἴπερ που ἐλέγξων τὸ
μαντεῖον καὶ ἀποφανῶν τῶι χρησμῶι ὅτι οὑτοσί ἐμοῦ σοφώτερόσ ἐστι σὺ δ' 1:21c
ἐμὲ ἔφησθα. διασκοπῶν οὖν τοῦτον—ὀνόματι γὰρ οὐδὲν δέομαι λέγειν ἦν δέ τισ
τῶν πολιτικῶν πρὸσ ὃν ἐγὼ σκοπῶν τοιοῦτόν τι ἔπαθον ὦ ἄνδρεσ ἀθηναῖοι καὶ
διαλεγόμενοσ αὐτῶι—ἔδοξέ μοι οὗτοσ ὁ ἀνὴρ δοκεῖν μὲν εἶναι σοφὸσ ἄλλοισ τε
πολλοῖσ ἀνθρώποισ καὶ μάλιστα ἑαυτῶι εἶναι δ' οὔ· κἄπειτα ἐπειρώμην αὐτῶι
δεικνύναι ὅτι οἴοιτο μὲν εἶναι σοφόσ εἴη δ' οὔ. ἐντεῦθεν οὖν τούτωι τε
ἀπηχθόμην καὶ πολλοῖσ τῶν παρόντων· πρὸσ ἐμαυτὸν δ' οὖν ἀπιὼν 1:21d
ἐλογιζόμην ὅτι τούτου μὲν τοῦ ἀνθρώπου ἐγὼ σοφώτερόσ εἰμι· κινδυνεύει μὲν
γὰρ ἡμῶν οὐδέτεροσ οὐδὲν καλὸν κἀγαθὸν εἰδέναι ἀλλ' οὗτοσ μὲν οἴεταί τι
εἰδέναι οὐκ εἰδώσ ἐγὼ δέ ὥσπερ οὖν οὐκ οἶδα οὐδὲ οἴομαι· ἔοικα γοῦν τούτου γε
σμικρῶι τινι αὐτῶι τούτωι σοφώτεροσ εἶναι ὅτι ἃ μὴ οἶδα οὐδὲ οἴομαι εἰδέναι.
ἐντεῦθεν ἐπ' ἄλλον ἦια τῶν ἐκείνου δοκούντων σοφωτέρων εἶναι καί μοι ταὐτὰ
ταῦτα ἔδοξε καὶ ἐνταῦθα κἀκείνωι καὶ ἄλλοισ πολλοῖσ ἀπηχθόμην. 1:21e
μετὰ ταῦτ' οὖν ἤδη ἐφεξῆσ ἦια αἰσθανόμενοσ μὲν καὶ λυπούμενοσ καὶ
δεδιὼσ ὅτι ἀπηχθανόμην ὅμωσ δὲ ἀναγκαῖον ἐδόκει εἶναι τὸ τοῦ θεοῦ περὶ
πλείστου ποιεῖσθαι—ἰτέον οὖν σκοποῦντι τὸν χρησμὸν τί λέγει ἐπὶ ἅπαντασ
τούσ τι δοκοῦντασ εἰδέναι. καὶ νὴ τὸν κύνα ὦ ἄνδρεσ ἀθηναῖοι—δεῖ γὰρ πρὸσ 1:22a
ὑμᾶσ τἀληθῆ λέγειν—ἦ μὴν ἐγὼ ἔπαθόν τι τοιοῦτον· οἱ μὲν μάλιστα
εὐδοκιμοῦντεσ ἔδοξάν μοι ὀλίγου δεῖν τοῦ πλείστου ἐνδεεῖσ εἶναι ζητοῦντι
κατὰ τὸν θεόν ἄλλοι δὲ δοκοῦντεσ φαυλότεροι ἐπιεικέστεροι εἶναι ἄνδρεσ πρὸσ
τὸ φρονίμωσ ἔχειν. δεῖ δὴ ὑμῖν τὴν ἐμὴν πλάνην ἐπιδεῖξαι ὥσπερ πόνουσ τινὰσ
πονοῦντοσ ἵνα μοι καὶ ἀνέλεγκτοσ ἡ μαντεία γένοιτο. μετὰ γὰρ τοὺσ
πολιτικοὺσ ἦια ἐπὶ τοὺσ ποιητὰσ τούσ τε τῶν τραγωιδιῶν καὶ τοὺσ τῶν
διθυράμβων καὶ τοὺσ ἄλλουσ ὡσ ἐνταῦθα ἐπ' αὐτοφώρωι καταληψόμενοσ 1:22b
ἐμαυτὸν ἀμαθέστερον ἐκείνων ὄντα. ἀναλαμβάνων οὖν αὐτῶν τὰ ποιήματα ἅ
μοι ἐδόκει μάλιστα πεπραγματεῦσθαι αὐτοῖσ διηρώτων ἂν αὐτοὺσ τί λέγοιεν ἵν'
ἅμα τι καὶ μανθάνοιμι παρ' αὐτῶν. αἰσχύνομαι οὖν ὑμῖν εἰπεῖν ὦ ἄνδρεσ τἀληθῆ·
ὅμωσ δὲ ῥητέον. ὡσ ἔποσ γὰρ εἰπεῖν ὀλίγου αὐτῶν ἅπαντεσ οἱ παρόντεσ ἂν
βέλτιον ἔλεγον περὶ ὧν αὐτοὶ ἐπεποιήκεσαν. ἔγνων οὖν αὖ καὶ περὶ τῶν
ποιητῶν ἐν ὀλίγωι τοῦτο ὅτι οὐ σοφίαι ποιοῖεν ἃ ποιοῖεν ἀλλὰ φύσει τινὶ καὶ
ἐνθουσιάζοντεσ ὥσπερ οἱ θεομάντεισ καὶ οἱ χρησμωιδοί· καὶ γὰρ οὗτοι 1:22c
λέγουσι μὲν πολλὰ καὶ καλά ἴσασιν δὲ οὐδὲν ὧν λέγουσι. τοιοῦτόν τί μοι
ἐφάνησαν πάθοσ καὶ οἱ ποιηταὶ πεπονθότεσ καὶ ἅμα ἠισθόμην αὐτῶν διὰ τὴν
ποίησιν οἰομένων καὶ τἆλλα σοφωτάτων εἶναι ἀνθρώπων ἃ οὐκ ἦσαν. ἀπῆια οὖν
καὶ ἐντεῦθεν τῶι αὐτῶι οἰόμενοσ περιγεγονέναι ὧιπερ καὶ τῶν πολιτικῶν.
τελευτῶν οὖν ἐπὶ τοὺσ χειροτέχνασ ἦια· ἐμαυτῶι γὰρ συνήιδη οὐδὲν
ἐπισταμένωι ὡσ ἔποσ εἰπεῖν τούτουσ δέ γ' ἤιδη ὅτι εὑρήσοιμι πολλὰ καὶ 1:22d
καλὰ ἐπισταμένουσ. καὶ τούτου μὲν οὐκ ἐψεύσθην ἀλλ' ἠπίσταντο ἃ ἐγὼ οὐκ

ἠπιστάμην καί μου ταύτηι σοφώτεροι ἦσαν. ἀλλ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ταὐτόν μοι ἔδοξαν ἔχειν ἁμάρτημα ὅπερ καὶ οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ ἀγαθοὶ δημιουργοί—διὰ τὸ τὴν τέχνην καλῶς ἐξεργάζεσθαι ἕκαστος ἠξίου καὶ τἆλλα τὰ μέγιστα σοφώτατος εἶναι—καὶ αὐτῶν αὕτη ἡ πλημμέλεια ἐκείνην τὴν σοφίαν ἀποκρύπτειν· ὥστε με ἐμαυτὸν ἀνερωτᾶν ὑπὲρ τοῦ χρησμοῦ πότερα δεξαίμην ἂν οὕτως ὥσπερ ἔχω 1:22e
ἔχειν μήτε τι σοφὸς ὢν τὴν ἐκείνων σοφίαν μήτε ἀμαθὴς τὴν ἀμαθίαν ἢ ἀμφότερα ἃ ἐκεῖνοι ἔχουσιν ἔχειν. ἀπεκρινάμην οὖν ἐμαυτῶι καὶ τῶι χρησμῶι ὅτι μοι λυσιτελοῖ ὥσπερ ἔχω ἔχειν.

ἐκ ταυτησὶ δὴ τῆς ἐξετάσεως ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πολλαὶ μὲν ἀπέχθειαί μοι γεγόνασι καὶ οἷαι χαλεπώταται καὶ βαρύταται ὥστε πολλὰς διαβολὰς ἀπ' 1:23a
αὐτῶν γεγονέναι ὄνομα δὲ τοῦτο λέγεσθαι σοφὸς εἶναι· οἴονται γάρ με ἑκάστοτε οἱ παρόντες ταῦτα αὐτὸν εἶναι σοφὸν ἃ ἂν ἄλλον ἐξελέγξω. τὸ δὲ κινδυνεύει ὦ ἄνδρες τῶι ὄντι ὁ θεὸς σοφὸς εἶναι καὶ ἐν τῶι χρησμῶι τούτωι τοῦτο λέγειν ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη σοφία ὀλίγου τινὸς ἀξία ἐστὶν καὶ οὐδενός. καὶ φαίνεται τοῦτον λέγειν τὸν σωκράτη προσκεχρῆσθαι δὲ τῶι ἐμῶι ὀνόματι ἐμὲ παράδειγμα ποιούμενος ὥσπερ ἂν εἰ εἴποι ὅτι οὗτος ὑμῶν ὦ ἄνθρωποι σοφώτατός ἐστιν ὅστις ὥσπερ 1:23b
σωκράτης ἔγνωκεν ὅτι οὐδενὸς ἄξιός ἐστι τῆι ἀληθείαι πρὸς σοφίαν. ταῦτ' οὖν ἐγὼ μὲν ἔτι καὶ νῦν περιιὼν ζητῶ καὶ ἐρευνῶ κατὰ τὸν θεὸν καὶ τῶν ἀστῶν καὶ ξένων ἄν τινα οἴωμαι σοφὸν εἶναι· καὶ ἐπειδάν μοι μὴ δοκῆι τῶι θεῶι βοηθῶν ἐνδείκνυμαι ὅτι οὐκ ἔστι σοφός. καὶ ὑπὸ ταύτης τῆς ἀσχολίας οὔτε τι τῶν τῆς πόλεως πρᾶξαί μοι σχολὴ γέγονεν ἄξιον λόγου οὔτε τῶν οἰκείων ἀλλ' ἐν πενίαι μυρίαι εἰμὶ διὰ τὴν τοῦ θεοῦ λατρείαν. 1:23c

πρὸς δὲ τούτοις οἱ νέοι μοι ἐπακολουθοῦντες—οἷς μάλιστα σχολή ἐστιν οἱ τῶν πλουσιωτάτων—αὐτόματοι χαίρουσιν ἀκούοντες ἐξεταζομένων τῶν ἀνθρώπων καὶ αὐτοὶ πολλάκις ἐμὲ μιμοῦνται εἶτα ἐπιχειροῦσιν ἄλλους ἐξετάζειν· κἄπειτα οἶμαι εὑρίσκουσι πολλὴν ἀφθονίαν οἰομένων μὲν εἰδέναι τι ἀνθρώπων εἰδότων δὲ ὀλίγα ἢ οὐδέν. ἐντεῦθεν οὖν οἱ ὑπ' αὐτῶν ἐξεταζόμενοι ἐμοὶ ὀργίζονται οὐχ αὐτοῖς καὶ λέγουσιν ὡς σωκράτης τίς ἐστι μιαρώτατος καὶ ιαφθείρει τοὺς νέους· καὶ ἐπειδάν τις αὐτοὺς ἐρωτᾶι ὅτι ποιῶν καὶ ὅτι 1:23d
διδάσκων ἔχουσι μὲν οὐδὲν εἰπεῖν ἀλλ' ἀγνοοῦσιν ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν ἀπορεῖν τὰ κατὰ πάντων τῶν φιλοσοφούντων πρόχειρα ταῦτα λέγουσιν ὅτι τὰ μετέωρα καὶ τὰ ὑπὸ γῆς καὶ θεοὺς μὴ νομίζειν καὶ τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν. τὰ γὰρ ἀληθῆ οἴομαι οὐκ ἂν ἐθέλοιεν λέγειν ὅτι κατάδηλοι γίγνονται προσποιούμενοι μὲν εἰδέναι εἰδότες δὲ οὐδέν. ἅτε οὖν οἶμαι φιλότιμοι ὄντες καὶ σφοδροὶ καὶ πολλοί καὶ συντεταμένως καὶ πιθανῶς λέγοντες περί ἐμοῦ ἐμπεπλήκασιν 1:23e
ὑμῶν τὰ ὦτα καὶ πάλαι καὶ σφοδρῶς διαβάλλοντες. ἐκ τούτων καὶ μέλητός μοι ἐπέθετο καὶ ἄνυτος καὶ λύκων μέλητος μὲν ὑπὲρ τῶν ποιητῶν ἀχθόμενος ἄνυτος δὲ ὑπὲρ τῶν δημιουργῶν καὶ τῶν πολιτικῶν λύκων δὲ ὑπὲρ τῶν ῥητόρων· ὥστε ὅπερ ἀρχόμενος ἐγὼ ἔλεγον θαυμάζοιμ' ἂν εἰ οἷός τ' εἴην ἐγὼ ὑμῶν 1:24a
ταύτην τὴν διαβολὴν ἐξελέσθαι ἐν οὕτως ὀλίγωι χρόνωι οὕτω πολλὴν γεγονυῖαν. ταῦτ' ἔστιν ὑμῖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τἀληθῆ καὶ ὑμᾶς οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν ἀποκρυψάμενος ἐγὼ λέγω οὐδ' ὑποστειλάμενος. καίτοι οἶδα σχεδὸν ὅτι αὐτοῖς

τούτοισ ἀπεχθάνομαι ὃ καὶ τεκμήριον ὅτι ἀληθῆ λέγω καὶ ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ διαβολὴ ἡ ἐμὴ καὶ τὰ αἴτια ταῦτά ἐστιν. καὶ ἐάντε νῦν ἐάντε αὖθισ ζητήσητε ταῦτα οὕτωσ εὑρήσετε. I:24b

περὶ μὲν οὖν ὧν οἱ πρῶτοί μου κατήγοροι κατηγόρουν αὕτη ἔστω ἱκανὴ ἀπολογία πρὸσ ὑμᾶσ· πρὸσ δὲ μέλητον τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλόπολιν ὥσ φησι καὶ τοὺσ ὑστέρουσ μετὰ ταῦτα πειράσομαι ἀπολογήσασθαι. αὖθισ γὰρ δή ὥσπερ ἑτέρων τούτων ὄντων κατηγόρων λάβωμεν αὖ τὴν τούτων ἀντωμοσίαν. ἔχει δέ πωσ ὧδε· σωκράτη φησὶν ἀδικεῖν τούσ τε νέουσ διαφθείροντα καὶ θεοὺσ οὓσ ἡ πόλισ νομίζει οὐ νομίζοντα ἕτερα δὲ δαιμόνια καινά. τὸ μὲν δὴ ἔγκλημα I:24c
τοιοῦτόν ἐστιν· τούτου δὲ τοῦ ἐγκλήματοσ ἓν ἕκαστον ἐξετάσωμεν. φησὶ
γὰρ δὴ τοὺσ νέουσ ἀδικεῖν με διαφθείροντα. ἐγὼ δέ γε ὦ ἄνδρεσ ᾿αθηναῖοι ἀδικεῖν φημι μέλητον ὅτι σπουδῆι χαριεντίζεται ῥαιδίωσ εἰσ ἀγῶνα καθιστὰσ ἀνθρώπουσ περὶ πραγμάτων προσποιούμενοσ σπουδάζειν καὶ κήδεσθαι ὧν οὐδὲν τούτωι πώποτε ἐμέλησεν· ὡσ δὲ τοῦτο οὕτωσ ἔχει πειράσομαι καὶ ὑμῖν ἐπιδεῖξαι. καί μοι δεῦρο ὦ μέλητε εἰπέ· ἄλλο τι ἢ περὶ πλείστου ποιῆι ὅπωσ ὡσ βέλτιστοι οἱ νεώτεροι ἔσονται; I:24d

ἔγωγε.

ἴθι δή νυν εἰπὲ τούτοισ τίσ αὐτοὺσ βελτίουσ ποιεῖ; δῆλον γὰρ ὅτι οἶσθα μέλον γέ σοι. τὸν μὲν γὰρ διαφθείροντα ἐξευρών ὡσ φήισ ἐμέ εἰσάγεισ τουτοισὶ καὶ κατηγορεῖσ· τὸν δὲ δὴ βελτίουσ ποιοῦντα ἴθι εἰπὲ καὶ μήνυσον αὐτοῖσ τίσ ἐστιν. — ὁρᾶισ ὦ μέλητε ὅτι σιγᾶισ καὶ οὐκ ἔχεισ εἰπεῖν; καίτοι οὐκ αἰσχρόν σοι δοκεῖ εἶναι καὶ ἱκανὸν τεκμήριον οὗ δὴ ἐγὼ λέγω ὅτι σοι οὐδὲν μεμέληκεν; ἀλλ᾿ εἰπέ ὠγαθέ τίσ αὐτοὺσ ἀμείνουσ ποιεῖ;

οἱ νόμοι.

ἀλλ᾿ οὐ τοῦτο ἐρωτῶ ὦ βέλτιστε ἀλλὰ τίσ ἄνθρωποσ ὅστισ πρῶτον καὶ I:24e
αὐτὸ τοῦτο οἶδε τοὺσ νόμουσ;

οὗτοι ὦ σώκρατεσ οἱ δικασταί.

πῶσ λέγεισ ὦ μέλητε; οἵδε τοὺσ νέουσ παιδεύειν οἷοί τέ εἰσι καὶ βελτίουσ ποιοῦσιν;

μάλιστα.

πότερον ἅπαντεσ ἢ οἱ μὲν αὐτῶν οἱ δ᾿ οὔ;

ἅπαντεσ.

εὖ γε νὴ τὴν ἥραν λέγεισ καὶ πολλὴν ἀφθονίαν τῶν ὠφελούντων. τί δὲ δή; οἱ δὲ ἀκροαταὶ βελτίουσ ποιοῦσιν ἢ οὔ; I:25a

καὶ οὗτοι.

τί δὲ οἱ βουλευταί;

καὶ οἱ βουλευταί.

ἀλλ᾿ ἄρα ὦ μέλητε μὴ οἱ ἐν τῆι ἐκκλησίαι οἱ ἐκκλησιασταί διαφθείρουσι τοὺσ νεωτέρουσ; ἢ κἀκεῖνοι βελτίουσ ποιοῦσιν ἅπαντεσ;

κἀκεῖνοι.

πάντεσ ἄρα ὡσ ἔοικεν ᾿αθηναῖοι καλοὺσ κἀγαθοὺσ ποιοῦσι πλὴν ἐμοῦ ἐγὼ δὲ μόνοσ διαφθείρω. οὕτω λέγεισ;

πάνυ σφόδρα ταῦτα λέγω.

πολλήν γέ μου κατέγνωκας δυστυχίαν. καί μοι ἀπόκριναι· ἦ καὶ περὶ ἵππους οὕτω σοι δοκεῖ ἔχειν; οἱ μὲν βελτίους ποιοῦντες αὐτοὺς πάντες ἄνθρωποι εἶναι εἷς δέ τις ὁ διαφθείρων; ἢ τοὐναντίον τούτου πᾶν εἷς μέν τις ὁ 1:25b
βελτίους οἷός τ' ὢν ποιεῖν ἢ πάνυ ὀλίγοι οἱ ἱππικοί οἱ δὲ πολλοὶ ἐάνπερ συνῶσι καὶ χρῶνται ἵπποις διαφθείρουσιν; οὐχ οὕτως ἔχει ὦ μέλητε καὶ περὶ ἵππων καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ζώιων; πάντως δήπου ἐάντε σὺ καὶ Ἄνυτος οὐ φῆτε ἐάντε φῆτε· πολλὴ γὰρ ἄν τις εὐδαιμονία εἴη περὶ τοὺς νέους εἰ εἷς μὲν μόνος αὐτοὺς διαφθείρει οἱ δ' ἄλλοι ὠφελοῦσιν. ἀλλὰ γάρ ὦ μέλητε ἱκανῶς ἐπιδείκνυσαι ὅτι 1:25c
οὐδεπώποτε ἐφρόντισας τῶν νέων καὶ σαφῶς ἀποφαίνεις τὴν σαυτοῦ ἀμέλειαν ὅτι οὐδέν σοι μεμέληκεν περὶ ὧν ἐμὲ εἰσάγεις.

ἔτι δὲ ἡμῖν εἰπὲ ὦ πρὸς Διὸς μέλητε πότερόν ἐστιν οἰκεῖν ἄμεινον ἐν πολίταις χρηστοῖς ἢ πονηροῖς; ὦ τάν ἀπόκριναι· οὐδὲν γάρ τοι χαλεπὸν ἐρωτῶ. οὐχ οἱ μὲν πονηροὶ κακόν τι ἐργάζονται τοὺς ἀεὶ ἐγγυτάτω αὐτῶν ὄντας οἱ δ' ἀγαθοὶ ἀγαθόν τι;

πάνυ γε.

ἔστιν οὖν ὅστις βούλεται ὑπὸ τῶν συνόντων βλάπτεσθαι μᾶλλον ἢ 1:25d
ὠφελεῖσθαι; ἀποκρίνου ὦ ἀγαθέ· καὶ γὰρ ὁ νόμος κελεύει ἀποκρίνεσθαι. ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι;

οὐ δῆτα.

φέρε δή πότερον ἐμὲ εἰσάγεις δεῦρο ὡς διαφθείροντα τοὺς νέους καὶ πονηροτέρους ποιοῦντα ἑκόντα ἢ ἄκοντα;

ἑκόντα ἔγωγε.

τί δῆτα ὦ μέλητε; τοσοῦτον σὺ ἐμοῦ σοφώτερος εἶ τηλικούτου ὄντος τηλικόσδε ὢν ὥστε σὺ μὲν ἔγνωκας ὅτι οἱ μὲν κακοὶ κακόν τι ἐργάζονται ἀεὶ τοὺς μάλιστα πλησίον ἑαυτῶν οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἀγαθόν ἐγὼ δὲ δὴ εἰς τοσοῦτον 1:25e
ἀμαθίας ἥκω ὥστε καὶ τοῦτ' ἀγνοῶ ὅτι ἐάν τινα μοχθηρὸν ποιήσω τῶν συνόντων κινδυνεύσω κακόν τι λαβεῖν ὑπ' αὐτοῦ ὥστε τοῦτο τὸ τοσοῦτον κακὸν ἑκὼν ποιῶ ὡς φῂς σύ; ταῦτα ἐγώ σοι οὐ πείθομαι ὦ μέλητε οἶμαι δὲ οὐδὲ ἄλλον ἀνθρώπων οὐδένα· ἀλλ' ἢ οὐ διαφθείρω ἢ εἰ διαφθείρω ἄκων ὥστε σύ γε κατ' ἀμφότερα ψεύδηι. εἰ δὲ ἄκων ιαφθείρω τῶν τοιούτων καὶ ἀκουσίων 1:26a
ἁμαρτημάτων οὐ δεῦρο νόμος εἰσάγειν ἐστίν ἀλλὰ ἰδίαι λαβόντα διδάσκειν καὶ νουθετεῖν· δῆλον γὰρ ὅτι ἐὰν μάθω παύσομαι ὅ γε ἄκων ποιῶ. σὺ δὲ συγγενέσθαι μέν μοι καὶ διδάξαι ἔφυγες καὶ οὐκ ἠθέλησας δεῦρο δὲ εἰσάγεις οἷ νόμος ἐστὶν εἰσάγειν τοὺς κολάσεως δεομένους ἀλλ' οὐ μαθήσεως. ἀλλὰ γάρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο μὲν ἤδη δῆλον οὑγὼ ἔλεγον ὅτι μελήτωι τούτων οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν πώποτε ἐμέλησεν. ὅμως δὲ δὴ λέγε ἡμῖν πῶς με φῂς διαφθείρειν ὦ 1:26b
μέλητε τοὺς νεωτέρους; ἢ δῆλον δὴ ὅτι κατὰ τὴν γραφὴν ἣν ἐγράψω θεοὺς διδάσκοντα μὴ νομίζειν οὓς ἡ πόλις νομίζει ἕτερα δὲ δαιμόνια καινά; οὐ ταῦτα λέγεις ὅτι διδάσκων διαφθείρω;

πάνυ μὲν οὖν σφόδρα ταῦτα λέγω.

πρὸς αὐτῶν τοίνυν ὦ μέλητε τούτων τῶν θεῶν ὧν νῦν ὁ λόγος ἐστίν εἰπὲ

ὅτι σαφέστερον καὶ ἐμοὶ καὶ τοῖς ἀνδράσιν τουτοισί. ἐγὼ γὰρ οὐ δύναμαι μαθεῖν
πότερον λέγεις διδάσκειν με νομίζειν εἶναί τινας θεούς—καὶ αὐτὸς ἄρα 1:26c
νομίζω εἶναι θεοὺς καὶ οὐκ εἰμὶ τὸ παράπαν ἄθεος οὐδὲ ταύτηι ἀδικῶ οὐ μέντοι
οὕσπερ γε ἡ πόλις ἀλλὰ ἑτέρους καὶ τοῦτ᾽ ἔστιν ὅ μοι ἐγκαλεῖς ὅτι ἑτέρους ἢ
παντάπασί με φῂς οὔτε αὐτὸν νομίζειν θεοὺς τούς τε ἄλλους ταῦτα διδάσκειν.
ταῦτα λέγω ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεούς.
ὦ θαυμάσιε μέλητε ἵνα τί ταῦτα λέγεις; οὐδὲ ἥλιον οὐδὲ σελήνην ἄρα 1:26d
νομίζω θεοὺς εἶναι ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι;
μὰ δί᾽ ὦ ἄνδρες δικασταί ἐπεὶ τὸν μὲν ἥλιον λίθον φησὶν εἶναι τὴν δὲ
σελήνην γῆν.
ἀναξαγόρου οἴει κατηγορεῖν ὦ φίλε μέλητε; καὶ οὕτω καταφρονεῖς τῶνδε
καὶ οἴει αὐτοὺς ἀπείρους γραμμάτων εἶναι ὥστε οὐκ εἰδέναι ὅτι τὰ ἀναξαγόρου
βιβλία τοῦ κλαζομενίου γέμει τούτων τῶν λόγων; καὶ δὴ καὶ οἱ νέοι ταῦτα παρ᾽
ἐμοῦ μανθάνουσιν ἃ ἔξεστιν ἐνίοτε εἰ πάνυ πολλοῦ δραχμῆς ἐκ τῆς ὀρχήστρας
πριαμένοις σωκράτους καταγελᾶν ἐὰν προσποιῆται ἑαυτοῦ εἶναι ἄλλως τε 1:26e
καὶ οὕτως ἄτοπα ὄντα; ἀλλ᾽ ὦ πρὸς διός οὑτωσί σοι δοκῶ; οὐδένα νομίζω θεὸν
εἶναι;
οὐ μέντοι μὰ δία οὐδ᾽ ὁπωστιοῦν.
ἄπιστός γ᾽ εἶ ὦ μέλητε καὶ ταῦτα μέντοι ὡς ἐμοὶ δοκεῖς σαυτῶι. ἐμοὶ
γὰρ δοκεῖ οὑτοσί ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πάνυ εἶναι ὑβριστὴς καὶ ἀκόλαστος καὶ
ἀτεχνῶς τὴν γραφὴν ταύτην ὕβρει τινὶ καὶ ἀκολασίαι καὶ νεότητι γράψασθαι.
ἔοικεν γὰρ ὥσπερ αἴνιγμα συντιθέντι διαπειρωμένωι ἆρα γνώσεται σωκράτης 1:27a
ὁ σοφὸς δὴ ἐμοῦ χαριεντιζομένου καὶ ἐναντί᾽ ἐμαυτῶι λέγοντος ἢ ἐξαπατήσω
αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀκούοντας; οὗτος γὰρ ἐμοὶ φαίνεται τὰ ἐναντία
λέγειν αὐτὸς ἑαυτῶι ἐν τῆι γραφῆι ὥσπερ ἂν εἰ εἴποι· ἀδικεῖ σωκράτης θεοὺς οὐ
νομίζων ἀλλὰ θεοὺς νομίζων. καίτοι τοῦτό ἐστι παίζοντος.
συνεπισκέψασθε δή ὦ ἄνδρες ἧι μοι φαίνεται ταῦτα λέγειν· σὺ δὲ ἡμῖν
ἀπόκριναι ὦ μέλητε. ὑμεῖς δὲ ὅπερ κατ᾽ ἀρχὰς ὑμᾶς παρηιτησάμην μέμνησθέ
μοι μὴ θορυβεῖν ἐὰν ἐν τῶι εἰωθότι τρόπωι τοὺς λόγους ποιῶμαι. 1:27b
ἔστιν ὅστις ἀνθρώπων ὦ μέλητε ἀνθρώπεια μὲν νομίζει πράγματ᾽ εἶναι
ἀνθρώπους δὲ οὐ νομίζει; ἀποκρινέσθω ὦ ἄνδρες καὶ μὴ ἄλλα καὶ ἄλλα
θορυβείτω· ἔσθ᾽ ὅστις ἵππους μὲν οὐ νομίζει ἱππικὰ δὲ πράγματα; ἢ αὐλητὰς
μὲν οὐ νομίζει εἶναι αὐλητικὰ δὲ πράγματα; οὐκ ἔστιν ὦ ἄριστε ἀνδρῶν· εἰ μὴ σὺ
βούλει ἀποκρίνεσθαι ἐγὼ σοὶ λέγω καὶ τοῖς ἄλλοις τουτοισί. ἀλλὰ τὸ ἐπὶ τούτωι
γε ἀπόκριναι· ἔσθ᾽ ὅστις δαιμόνια μὲν νομίζει πράγματ᾽ εἶναι δαίμονας δὲ οὐ
νομίζει; 1:27c
οὐκ ἔστιν.
ὡς ὤνησας ὅτι μόγις ἀπεκρίνω ὑπὸ τουτωνὶ ἀναγκαζόμενος. οὐκοῦν
δαιμόνια μὲν φῂς με καὶ νομίζειν καὶ διδάσκειν εἴτ᾽ οὖν καινὰ εἴτε παλαιά ἀλλ᾽
οὖν δαιμόνιά γε νομίζω κατὰ τὸν σὸν λόγον καὶ ταῦτα καὶ διωμόσω ἐν τῆι
ἀντιγραφῆι. εἰ δὲ δαιμόνια νομίζω καὶ δαίμονας δήπου πολλὴ ἀνάγκη νομίζειν μέ
ἐστιν· οὐχ οὕτως ἔχει; ἔχει δή· τίθημι γάρ σε ὁμολογοῦντα ἐπειδὴ οὐκ ἀποκρίνηι.

τοὺσ δὲ δαίμονασ οὐχὶ ἤτοι θεούσ γε ἡγούμεθα ἢ θεῶν παῖδασ; φῂσ ἢ οὔ; 1:27d
πάνυ γε.
οὐκοῦν εἴπερ δαίμονασ ἡγοῦμαι ὡσ σὺ φῄσ εἰ μὲν θεοί τινέσ εἰσιν οἱ
δαίμονεσ τοῦτ᾽ ἂν εἴη ὃ ἐγώ φημί σε αἰνίττεσθαι καὶ χαριεντίζεσθαι θεοὺσ οὐχ
ἡγούμενον φάναι με θεοὺσ αὖ ἡγεῖσθαι πάλιν ἐπειδήπερ γε δαίμονασ ἡγοῦμαι·
εἰ δ᾽ αὖ οἱ δαίμονεσ θεῶν παῖδέσ εἰσιν νόθοι τινὲσ ἢ ἐκ νυμφῶν ἢ ἔκ τινων ἄλλων
ὧν δὴ καὶ λέγονται τίσ ἂν ἀνθρώπων θεῶν μὲν παῖδασ ἡγοῖτο εἶναι θεοὺσ δὲ μή;
ὁμοίωσ γὰρ ἂν ἄτοπον εἴη ὥσπερ ἂν εἴ τισ ἵππων μὲν παῖδασ ἡγοῖτο ἢ καὶ 1:27e
ὄνων τοὺσ ἡμιόνουσ ἵππουσ δὲ καὶ ὄνουσ μὴ ἡγοῖτο εἶναι. ἀλλ᾽ ὦ μέλητε οὐκ
ἔστιν ὅπωσ σὺ ταῦτα οὐχὶ ἀποπειρώμενοσ ἡμῶν ἐγράψω τὴν γραφὴν ταύτην ἢ
ἀπορῶν ὅτι ἐγκαλοῖσ ἐμοὶ ἀληθὲσ ἀδίκημα· ὅπωσ δὲ σύ τινα πείθοισ ἂν καὶ
σμικρὸν νοῦν ἔχοντα ἀνθρώπων ὡσ οὐ τοῦ αὐτοῦ ἔστιν καὶ δαιμόνια καὶ θεῖα
ἡγεῖσθαι καὶ αὖ τοῦ αὐτοῦ μήτε δαίμονασ μήτε θεοὺσ μήτε ἥρωασ οὐδεμία
μηχανή ἐστιν.᾽ ἀλλὰ γάρ ὦ ἄνδρεσ ᾽ἀθηναῖοι ὡσ μὲν ἐγὼ οὐκ ἀδικῶ κατὰ τὴν 1:28a
μελήτου γραφὴν οὐ πολλῆσ μοι δοκεῖ εἶναι ἀπολογίασ ἀλλὰ ἱκανὰ καὶ ταῦτα· ὃ
δὲ καὶ ἐν τοῖσ ἔμπροσθεν ἔλεγον ὅτι πολλή μοι ἀπέχθεια γέγονεν καὶ πρὸσ
πολλούσ εὖ ἴστε ὅτι ἀληθέσ ἐστιν. καὶ τοῦτ᾽ ἔστιν ὃ ἐμὲ αἱρεῖ ἐάνπερ αἱρῆι οὐ
μέλητοσ οὐδὲ ῎ανυτοσ ἀλλ᾽ ἡ τῶν πολλῶν διαβολή τε καὶ φθόνοσ. ἃ δὴ πολλοὺσ
καὶ ἄλλουσ καὶ ἀγαθοὺσ ἄνδρασ ἥρηκεν οἶμαι δὲ καὶ αἱρήσει· οὐδὲν δὲ δεινὸν μὴ ἐν
ἐμοὶ στῆι. 1:28b
῎ισωσ ἂν οὖν εἴποι τισ· εἶτ᾽ οὐκ αἰσχύνηι ὦ σώκρατεσ τοιοῦτον ἐπιτήδευμα
ἐπιτηδεύσασ ἐξ οὗ κινδυνεύεισ νυνὶ ἀποθανεῖν; ἐγὼ δὲ τούτωι ἂν δίκαιον λόγον
ἀντείποιμι ὅτι οὐ καλῶσ λέγεισ ὦ ἄνθρωπε εἰ οἴει δεῖν κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι
τοῦ ζῆν ἢ τεθνάναι ἄνδρα ὅτου τι καὶ σμικρὸν ὄφελόσ ἐστιν ἀλλ᾽ οὐκ ἐκεῖνο μόνον
σκοπεῖν ὅταν πράττηι πότερον δίκαια ἢ ἄδικα πράττει καὶ ἀνδρὸσ ἀγαθοῦ ἔργα ἢ
κακοῦ. φαῦλοι γὰρ ἂν τῶι γε σῶι λόγωι εἶεν τῶν ἡμιθέων ὅσοι ἐν τροίαι 1:28c
τετελευτήκασιν οἵ τε ἄλλοι καὶ ὁ τῆσ θέτιδοσ ὑόσ ὃσ τοσοῦτον τοῦ κινδύνου
κατεφρόνησεν παρὰ τὸ αἰσχρόν τι ὑπομεῖναι ὥστε ἐπειδὴ εἶπεν ἡ μήτηρ αὐτῶι
προθυμουμένωι ῞εκτορα ἀποκτεῖναι θεὸσ οὖσα οὑτωσί πωσ ὡσ ἐγὼ οἶμαι· ῏ω
παῖ εἰ τιμωρήσεισ πατρόκλωι τῶι ἑταίρωι τὸν φόνον καὶ ῞εκτορα ἀποκτενεῖσ
αὐτὸσ ἀποθανῆι—αὐτίκα γάρ τοι φησί μεθ᾽ ῞εκτορα πότμοσ ἑτοῖμοσ —ὁ δὲ
τοῦτο ἀκούσασ τοῦ μὲν θανάτου καὶ τοῦ κινδύνου ὠλιγώρησε πολὺ δὲ μᾶλλον
δείσασ τὸ ζῆν κακὸσ ὢν καὶ τοῖσ φίλοισ μὴ τιμωρεῖν αὐτίκα φησί τεθναίην δίκην 1:28d
ἐπιθεὶσ τῶι ἀδικοῦντι ἵνα μὴ ἐνθάδε μένω καταγέλαστοσ παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν
ἄχθοσ ἀρούρησ. μὴ αὐτὸν οἴει φροντίσαι θανάτου καὶ κινδύνου;
οὕτω γὰρ ἔχει ὦ ἄνδρεσ ᾽ἀθηναῖοι τῆι ἀληθείαι· οὗ ἄν τισ ἑαυτὸν τάξηι
ἡγησάμενοσ βέλτιστον εἶναι ἢ ὑπ᾽ ἄρχοντοσ ταχθῆι ἐνταῦθα δεῖ ὡσ ἐμοὶ δοκεῖ
μένοντα κινδυνεύειν μηδὲν ὑπολογιζόμενον μήτε θάνατον μήτε ἄλλο μηδὲν
πρὸ τοῦ αἰσχροῦ. ἐγὼ οὖν δεινὰ ἂν εἴην εἰργασμένοσ ὦ ἄνδρεσ ᾽ἀθηναῖοι εἰ ὅτε
μέν με οἱ ἄρχοντεσ ἔταττον οὓσ ὑμεῖσ εἵλεσθε ἄρχειν μου καὶ ἐν ποτειδαίαι 1:28e
καὶ ἐν ᾽αμφιπόλει καὶ ἐπὶ δηλίωι τότε μὲν οὗ ἐκεῖνοι ἔταττον ἔμενον ὥσπερ
καὶ ἄλλοσ τισ καὶ ἐκινδύνευον ἀποθανεῖν τοῦ δὲ θεοῦ τάττοντοσ ὡσ ἐγὼ ᾠήθην

τε καὶ ὑπέλαβον φιλοσοφοῦντά με δεῖν ζῆν καὶ ἐξετάζοντα ἐμαυτὸν καὶ τοὺσ
ἄλλουσ ἐνταῦθα δὲ φοβηθεὶσ ἢ θάνατον ἢ ἄλλ' ὁτιοῦν πρᾶγμα λίποιμι τὴν τάξιν.
δεινόν τἂν εἴη καὶ ὡσ ἀληθῶσ τότ' ἄν με δικαίωσ εἰσάγοι τισ εἰσ δικαστήριον 1:29a
ὅτι οὐ νομίζω θεοὺσ εἶναι ἀπειθῶν τῆι μαντείαι καὶ δεδιὼσ θάνατον καὶ
οἰόμενοσ σοφὸσ εἶναι οὐκ ὤν. τὸ γάρ τοι θάνατον δεδιέναι ὦ ἄνδρεσ οὐδὲν ἄλλο
ἐστὶν ἢ δοκεῖν σοφὸν εἶναι μὴ ὄντα· δοκεῖν γὰρ εἰδέναι ἐστὶν ἃ οὐκ οἶδεν. οἶδε μὲν
γὰρ οὐδεὶσ τὸν θάνατον οὐδ' εἰ τυγχάνει τῶι ἀνθρώπωι πάντων μέγιστον ὂν τῶν
ἀγαθῶν δεδίασι δ' ὡσ εὖ εἰδότεσ ὅτι μέγιστον τῶν κακῶν ἐστι. καίτοι πῶσ οὐκ
ἀμαθία ἐστὶν αὕτη ἡ ἐπονείδιστοσ ἡ τοῦ οἴεσθαι εἰδέναι ἃ οὐκ οἶδεν; ἐγὼ δ' ὦ 1:29b
ἄνδρεσ τούτωι καὶ ἐνταῦθα ἴσωσ διαφέρω τῶν πολλῶν ἀνθρώπων καὶ εἰ δή τωι
σοφώτερόσ του φαίην εἶναι τούτωι ἂν ὅτι οὐκ εἰδὼσ ἱκανῶσ περὶ τῶν ἐν ῞αιδου
οὕτω καὶ οἴομαι οὐκ εἰδέναι· τὸ δὲ ἀδικεῖν καὶ ἀπειθεῖν τῶι βελτίονι καὶ θεῶι
καὶ ἀνθρώπωι ὅτι κακὸν καὶ αἰσχρόν ἐστιν οἶδα. πρὸ οὖν τῶν κακῶν ὧν οἶδα ὅτι
κακά ἐστιν ἃ μὴ οἶδα εἰ καὶ ἀγαθὰ ὄντα τυγχάνει οὐδέποτε φοβήσομαι οὐδὲ
φεύξομαι· ὥστε οὐδ' εἴ με νῦν ὑμεῖσ ἀφίετε ʼανύτωι ἀπιστήσαντεσ ὃσ ἔφη ἢ τὴν
ἀρχὴν οὐ δεῖν ἐμὲ δεῦρο εἰσελθεῖν ἢ ἐπειδὴ εἰσῆλθον οὐχ οἷόν τ' εἶναι τὸ μὴ 1:29c
ἀποκτεῖναί με λέγων πρὸσ ὑμᾶσ ὡσ εἰ διαφευξοίμην ἤδη ἂν ὑμῶν οἱ ὑεῖσ
ἐπιτηδεύοντεσ ἃ σωκράτησ διδάσκει πάντεσ παντάπασι διαφθαρήσονται –εἴ μοι
πρὸσ ταῦτα εἴποιτε· ʹω σώκρατεσ νῦν μὲν ʼανύτωι οὐ πεισόμεθα ἀλλ' ἀφίεμέν
σε ἐπὶ τούτωι μέντοι ἐφ' ὧιτε μηκέτι ἐν ταύτηι τῆι ζητήσει διατρίβειν μηδὲ
φιλοσοφεῖν· ἐὰν δὲ ἁλῶισ ἔτι τοῦτο πράττων ἀποθανῆι –εἰ οὖν με ὅπερ εἶπον
ἐπὶ τούτοισ ἀφίοιτε εἴποιμ' ἂν ὑμῖν ὅτι ʼεγὼ ὑμᾶσ ὦ ἄνδρεσ ʼαθηναῖοι 1:29d
ἀσπάζομαι μὲν καὶ φιλῶ πείσομαι δὲ μᾶλλον τῶι θεῶι ἢ ὑμῖν καὶ ἕωσπερ ἂν
ἐμπνέω καὶ οἷόσ τε ὦ οὐ μὴ παύσωμαι φιλοσοφῶν καὶ ὑμῖν παρακελευόμενόσ
τε καὶ ἐνδεικνύμενοσ ὅτωι ἂν ἀεὶ ἐντυγχάνω ὑμῶν λέγων οἷάπερ εἴωθα ὅτι ʹω
ἄριστε ἀνδρῶν ʼαθηναῖοσ ὢν πόλεωσ τῆσ μεγίστησ καὶ εὐδοκιμωτάτησ εἰσ σοφίαν
καὶ ἰσχὺν χρημάτων μὲν οὐκ αἰσχύνηι ἐπιμελούμενοσ ὅπωσ σοι ἔσται ὡσ
πλεῖστα καὶ δόξησ καὶ τιμῆσ φρονήσεωσ δὲ καὶ ἀληθείασ καὶ τῆσ ψυχῆσ ὅπωσ 1:29e
ὡσ βελτίστη ἔσται οὐκ ἐπιμελῆι οὐδὲ φροντίζεισ; καὶ ἐάν τισ ὑμῶν ἀμφισβητήσηι
καὶ φῆι ἐπιμελεῖσθαι οὐκ εὐθὺσ ἀφήσω αὐτὸν οὐδ' ἄπειμι ἀλλ' ἐρήσομαι αὐτὸν
καὶ ἐξετάσω καὶ ἐλέγξω καὶ ἐάν μοι μὴ δοκῆι κεκτῆσθαι ἀρετήν φάναι δέ ὀνειδιῶ
ὅτι τὰ πλείστου ἄξια περὶ ἐλαχίστου ποιεῖται τὰ δὲ φαυλότερα περὶ 1:30a
πλείονοσ. ταῦτα καὶ νεωτέρωι καὶ πρεσβυτέρωι ὅτωι ἂν ἐντυγχάνω ποιήσω καὶ
ξένωι καὶ ἀστῶι μᾶλλον δὲ τοῖσ ἀστοῖσ ὅσωι μου ἐγγυτέρω ἐστὲ γένει. ταῦτα γὰρ
κελεύει ὁ θεόσ εὖ ἴστε καὶ ἐγὼ οἴομαι οὐδέν πω ὑμῖν μεῖζον ἀγαθὸν γενέσθαι
ἐν τῆι πόλει ἢ τὴν ἐμὴν τῶι θεῶι ὑπηρεσίαν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο πράττων ἐγὼ
περιέρχομαι ἢ πείθων ὑμῶν καὶ νεωτέρουσ καὶ πρεσβυτέρουσ μήτε σωμάτων
ἐπιμελεῖσθαι μήτε χρημάτων πρότερον μηδὲ οὕτω σφόδρα ὡσ τῆσ ψυχῆσ 1:30b
ὅπωσ ὡσ ἀρίστη ἔσται λέγων ὅτι οὐκ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίγνεται ἀλλ' ἐξ ἀρετῆσ
χρήματα καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ τοῖσ ἀνθρώποισ ἅπαντα καὶ ἰδίαι καὶ δημοσίαι. εἰ μὲν
οὖν ταῦτα λέγων διαφθείρω τοὺσ νέουσ ταῦτ' ἂν εἴη βλαβερά· εἰ δέ τίσ με φησιν
ἄλλα λέγειν ἢ ταῦτα οὐδὲν λέγει. πρὸσ ταῦτα φαίην ἄν ὦ ἄνδρεσ ʼαθηναῖοι ἢ

πείθεσθε Ἀνύτωι ἢ μή καὶ ἢ ἀφίετέ με ἢ μή ὡσ ἐμοῦ οὐκ ἂν ποιήσαντοσ ἄλλα
οὐδ᾽ εἰ μέλλω πολλάκισ τεθνάναι. 1:30c

μὴ θορυβεῖτε ὦ ἄνδρεσ Ἀθηναῖοι ἀλλ᾽ ἐμμείνατέ μοι οἷσ ἐδεήθην ὑμῶν μὴ
θορυβεῖν ἐφ᾽ οἷσ ἂν λέγω ἀλλ᾽ ἀκούειν· καὶ γάρ ὡσ ἐγὼ οἶμαι ὀνήσεσθε
ἀκούοντεσ. μέλλω γὰρ οὖν ἄττα ὑμῖν ἐρεῖν καὶ ἄλλα ἐφ᾽ οἷσ ἴσωσ βοήσεσθε· ἀλλὰ
μηδαμῶσ ποιεῖτε τοῦτο. εὖ γὰρ ἴστε ἐάν με ἀποκτείνητε τοιοῦτον ὄντα οἷον
ἐγὼ λέγω οὐκ ἐμὲ μείζω βλάψετε ἢ ὑμᾶσ αὐτούσ· ἐμὲ μὲν γὰρ οὐδὲν ἂν
βλάψειεν οὔτε Μέλητοσ οὔτε Ἄνυτοσ—οὐδὲ γὰρ ἂν δύναιτο—οὐ γὰρ οἴομαι
θεμιτὸν εἶναι ἀμείνονι ἀνδρὶ ὑπὸ χείρονοσ βλάπτεσθαι. ἀποκτείνειε μεντἂν 1:30d
ἴσωσ ἢ ἐξελάσειεν ἢ ἀτιμώσειεν· ἀλλὰ ταῦτα οὗτοσ μὲν ἴσωσ οἴεται καὶ ἄλλοσ
τίσ που μεγάλα κακά ἐγὼ δ᾽ οὐκ οἴομαι ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ποιεῖν ἃ οὑτοσὶ νῦν
ποιεῖ ἄνδρα ἀδίκωσ ἐπιχειρεῖν ἀποκτεινύναι. νῦν οὖν ὦ ἄνδρεσ Ἀθηναῖοι πολλοῦ
δέω ἐγὼ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ἀπολογεῖσθαι ὥσ τισ ἂν οἴοιτο ἀλλὰ ὑπὲρ ὑμῶν μή τι
ἐξαμάρτητε περὶ τὴν τοῦ θεοῦ δόσιν ὑμῖν ἐμοῦ καταψηφισάμενοι. ἐὰν γάρ με 1:30e
ἀποκτείνητε οὐ ῥαιδίωσ ἄλλον τοιοῦτον εὑρήσετε ἀτεχνῶσ—εἰ καὶ γελοιότερον
εἰπεῖν—προσκείμενον τῆι πόλει ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὥσπερ ἵππωι μεγάλωι μὲν καὶ
γενναίωι ὑπὸ μεγέθουσ δὲ νωθεστέρωι καὶ δεομένωι ἐγείρεσθαι ὑπὸ μύωπόσ
τινοσ οἷον δή μοι δοκεῖ ὁ θεὸσ ἐμὲ τῆι πόλει προστεθηκέναι τοιοῦτόν τινα ὃσ
ὑμᾶσ ἐγείρων καὶ πείθων καὶ ὀνειδίζων ἕνα ἕκαστον οὐδὲν παύομαι τὴν ἡμέραν
ὅλην πανταχοῦ προσκαθίζων. τοιοῦτοσ οὖν ἄλλοσ οὐ ῥαιδίωσ ὑμῖν γενήσεται 1:31a
ὦ ἄνδρεσ ἀλλ᾽ ἐὰν ἐμοὶ πείθησθε φείσεσθέ μου· ὑμεῖσ δ᾽ ἴσωσ τάχ᾽ ἂν
ἀχθόμενοι ὥσπερ οἱ νυστάζοντεσ ἐγειρόμενοι κρούσαντεσ ἄν με πειθόμενοι
Ἀνύτωι ῥαιδίωσ ἂν ἀποκτείναιτε εἶτα τὸν λοιπὸν βίον καθεύδοντεσ διατελοῖτε
ἂν εἰ μή τινα ἄλλον ὁ θεὸσ ὑμῖν ἐπιπέμψειεν κηδόμενοσ ὑμῶν. ὅτι δ᾽ ἐγὼ
τυγχάνω ὢν τοιοῦτοσ οἷοσ ὑπὸ τοῦ θεοῦ τῆι πόλει δεδόσθαι ἐνθένδε ἂν
κατανοήσαιτε· οὐ γὰρ ἀνθρωπίνωι ἔοικε τὸ ἐμὲ τῶν μὲν ἐμαυτοῦ πάντων 1:31b
ἠμεληκέναι καὶ ἀνέχεσθαι τῶν οἰκείων ἀμελουμένων τοσαῦτα ἤδη ἔτη τὸ δὲ
ὑμέτερον πράττειν ἀεί ἰδίαι ἑκάστωι προσιόντα ὥσπερ πατέρα ἢ ἀδελφὸν
πρεσβύτερον πείθοντα ἐπιμελεῖσθαι ἀρετῆσ. καὶ εἰ μέν τι ἀπὸ τούτων
ἀπέλαυον καὶ μισθὸν λαμβάνων ταῦτα παρεκελευόμην εἶχον ἄν τινα λόγον· νῦν
δὲ ὁρᾶτε δὴ καὶ αὐτοὶ ὅτι οἱ κατήγοροι τἆλλα πάντα ἀναισχύντωσ οὕτω
κατηγοροῦντεσ τοῦτό γε οὐχ οἷοί τε ἐγένοντο ἀπαναισχυντῆσαι παρασχόμενοι
μάρτυρα ὡσ ἐγώ ποτέ τινα ἢ ἐπραξάμην μισθὸν ἢ ἤιτησα. ἱκανὸν γάρ οἶμαι ἐγὼ 1:31c
παρέχομαι τὸν μάρτυρα ὡσ ἀληθῆ λέγω τὴν πενίαν.

Ἴσωσ ἂν οὖν δόξειεν ἄτοπον εἶναι ὅτι δὴ ἐγὼ ἰδίαι μὲν ταῦτα συμβουλεύω
περιιὼν καὶ πολυπραγμονῶ δημοσίαι δὲ οὐ τολμῶ ἀναβαίνων εἰσ τὸ πλῆθοσ τὸ
ὑμέτερον συμβουλεύειν τῆι πόλει. τούτου δὲ αἴτιόν ἐστιν ὃ ὑμεῖσ ἐμοῦ
πολλάκισ ἀκηκόατε πολλαχοῦ λέγοντοσ ὅτι μοι θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον γίγνεται
φωνή ὃ δὴ καὶ ἐν τῆι γραφῆι ἐπικωμωιδῶν Μέλητοσ ἐγράψατο. ἐμοὶ δὲ τοῦτ᾽ 1:31d
ἔστιν ἐκ παιδὸσ ἀρξάμενον φωνή τισ γιγνομένη ἣ ὅταν γένηται ἀεὶ ἀποτρέπει με
τοῦτο ὃ ἂν μέλλω πράττειν προτρέπει δὲ οὔποτε. τοῦτ᾽ ἔστιν ὅ μοι
ἐναντιοῦται τὰ πολιτικὰ πράττειν καὶ παγκάλωσ γέ μοι δοκεῖ ἐναντιοῦσθαι· εὖ

γὰρ ἴστε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι εἰ ἐγὼ πάλαι ἐπεχείρησα πράττειν τὰ πολιτικὰ
πράγματα πάλαι ἂν ἀπολώλη καὶ οὔτ' ἂν ὑμᾶς ὠφελήκη οὐδὲν οὔτ' ἂν ἐμαυτόν.
καί μοι μὴ ἄχθεσθε λέγοντι τἀληθῆ· οὐ γὰρ ἔστιν ὅστις ἀνθρώπων σωθήσεται 1:31e
οὔτε ὑμῖν οὔτε ἄλλωι πλήθει οὐδενὶ γνησίως ἐναντιούμενος καὶ διακωλύων
πολλὰ ἄδικα καὶ παράνομα ἐν τῆι πόλει γίγνεσθαι ἀλλ' ἀναγκαῖόν ἐστι τὸν τῶι
ὄντι μαχούμενον ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ εἰ μέλλει ὀλίγον χρόνον σωθήσεσθαι 1:32a
ἰδιωτεύειν ἀλλὰ μὴ δημοσιεύειν.

μεγάλα δ' ἔγωγε ὑμῖν τεκμήρια παρέξομαι τούτων οὐ λόγους ἀλλ' ὃ ὑμεῖς
τιμᾶτε ἔργα. ἀκούσατε δή μοι τὰ συμβεβηκότα ἵνα εἰδῆτε ὅτι οὐδ' ἂν ἑνὶ
ὑπεικάθοιμι παρὰ τὸ δίκαιον δείσας θάνατον μὴ ὑπείκων δὲ ἀλλὰ κἂν
ἀπολοίμην. ἐρῶ δὲ ὑμῖν φορτικὰ μὲν καὶ δικανικά ἀληθῆ δέ. ἐγὼ γάρ ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι ἄλλην μὲν ἀρχὴν οὐδεμίαν πώποτε ἦρξα ἐν τῆι πόλει ἐβούλευσα δέ·
καὶ ἔτυχεν ἡμῶν ἡ φυλὴ ἀντιοχὶς πρυτανεύουσα ὅτε ὑμεῖς τοὺς δέκα 1:32b
στρατηγοὺς τοὺς οὐκ ἀνελομένους τοὺς ἐκ τῆς ναυμαχίας ἐβουλεύσασθε
ἀθρόους κρίνειν παρανόμως ὡς ἐν τῶι ὑστέρωι χρόνωι πᾶσιν ὑμῖν ἔδοξεν. τότ'
ἐγὼ μόνος τῶν πρυτάνεων ἠναντιώθην ὑμῖν μηδὲν ποιεῖν παρὰ τοὺς νόμους καὶ
ἐναντία ἐψηφισάμην· καὶ ἑτοίμων ὄντων ἐνδεικνύναι με καὶ ἀπάγειν τῶν ῥητόρων
καὶ ὑμῶν κελευόντων καὶ βοώντων μετὰ τοῦ νόμου καὶ τοῦ δικαίου ὤιμην
μᾶλλόν με δεῖν διακινδυνεύειν ἢ μεθ' ὑμῶν γενέσθαι μὴ δίκαια βουλευομένων 1:32c
φοβηθέντα δεσμὸν ἢ θάνατον. καὶ ταῦτα μὲν ἦν ἔτι δημοκρατουμένης τῆς
πόλεως· ἐπειδὴ δὲ ὀλιγαρχία ἐγένετο οἱ τριάκοντα αὖ μεταπεμψάμενοί με
πέμπτον αὐτὸν εἰς τὴν θόλον προσέταξαν ἀγαγεῖν ἐκ σαλαμῖνος λέοντα τὸν
σαλαμίνιον ἵνα ἀποθάνοι οἷα δὴ καὶ ἄλλοις ἐκεῖνοι πολλοῖς πολλὰ προσέταττον
βουλόμενοι ὡς πλείστους ἀναπλῆσαι αἰτιῶν. τότε μέντοι ἐγὼ οὐ λόγωι ἀλλ'
ἔργωι αὖ ἐνεδειξάμην ὅτι ἐμοὶ θανάτου μὲν μέλει εἰ μὴ ἀγροικότερον ἦν 1:32d
εἰπεῖν οὐδ' ὁτιοῦν τοῦ δὲ μηδὲν ἄδικον μηδ' ἀνόσιον ἐργάζεσθαι τούτου δὲ τὸ
πᾶν μέλει. ἐμὲ γὰρ ἐκείνη ἡ ἀρχὴ οὐκ ἐξέπληξεν οὕτως ἰσχυρὰ οὖσα ὥστε ἄδικόν
τι ἐργάσασθαι ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῆς θόλου ἐξήλθομεν οἱ μὲν τέτταρες ὤιχοντο εἰς
σαλαμῖνα καὶ ἤγαγον λέοντα ἐγὼ δὲ ὠιχόμην ἀπιὼν οἴκαδε. καὶ ἴσως ἂν διὰ ταῦτα
ἀπέθανον εἰ μὴ ἡ ἀρχὴ διὰ ταχέων κατελύθη. καὶ τούτων ὑμῖν ἔσονται πολλοὶ
μάρτυρες. 1:32e

ἆρ' οὖν ἄν με οἴεσθε τοσάδε ἔτη διαγενέσθαι εἰ ἔπραττον τὰ δημόσια καὶ
πράττων ἀξίως ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἐβοήθουν τοῖς δικαίοις καὶ ὥσπερ χρὴ τοῦτο περὶ
πλείστου ἐποιούμην; πολλοῦ γε δεῖ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι· οὐδὲ γὰρ ἂν ἄλλος
ἀνθρώπων οὐδείς. ἀλλ' ἐγὼ διὰ παντὸς τοῦ βίου δημοσίαι τε εἴ πού τι ἔπραξα 1:33a
τοιοῦτος φανοῦμαι καὶ ἰδίαι ὁ αὐτὸς οὗτος οὐδενὶ πώποτε συγχωρήσας οὐδὲν
παρὰ τὸ δίκαιον οὔτε ἄλλωι οὔτε τούτων οὐδενὶ οὓς δὴ διαβάλλοντες ἐμέ φασιν
ἐμοὺς μαθητὰς εἶναι. ἐγὼ δὲ διδάσκαλος μὲν οὐδενὸς πώποτ' ἐγενόμην· εἰ δέ
τίς μου λέγοντος καὶ τὰ ἐμαυτοῦ πράττοντος ἐπιθυμοῖ ἀκούειν εἴτε νεώτερος
εἴτε πρεσβύτερος οὐδενὶ πώποτε ἐφθόνησα οὐδὲ χρήματα μὲν λαμβάνων
διαλέγομαι μὴ λαμβάνων δὲ οὔ ἀλλ' ὁμοίως καὶ πλουσίωι καὶ πένητι παρέχω 1:33b
ἐμαυτὸν ἐρωτᾶν καὶ ἐάν τις βούληται ἀποκρινόμενος ἀκούειν ὧν ἂν λέγω. καὶ

τούτων ἐγὼ εἴτε τις χρηστὸς γίγνεται εἴτε μὴ οὐκ ἂν δικαίως τὴν αἰτίαν
ὑπέχοιμι ὧν μήτε ὑπεσχόμην μηδενὶ μηδὲν πώποτε μάθημα μήτε ἐδίδαξα· εἰ
δέ τίς φησι παρ' ἐμοῦ πώποτέ τι μαθεῖν ἢ ἀκοῦσαι ἰδίαι ὅτι μὴ καὶ οἱ ἄλλοι
πάντες εὖ ἴστε ὅτι οὐκ ἀληθῆ λέγει.

ἀλλὰ διὰ τί δή ποτε μετ' ἐμοῦ χαίρουσί τινες πολὺν χρόνον διατρίβοντες;
ἀκηκόατε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐγὼ εἶπον· ὅτι 1:33c
ἀκούοντες χαίρουσιν ἐξεταζομένοις τοῖς οἰομένοις μὲν εἶναι σοφοῖς οὖσι δ' οὔ.
ἔστι γὰρ οὐκ ἀηδές. ἐμοὶ δὲ τοῦτο ὡς ἐγώ φημι προστέτακται ὑπὸ τοῦ θεοῦ
πράττειν καὶ ἐκ μαντείων καὶ ἐξ ἐνυπνίων καὶ παντὶ τρόπωι ᾧπέρ τίς ποτε καὶ
ἄλλη θεία μοῖρα ἀνθρώπωι καὶ ὁτιοῦν προσέταξε πράττειν. ταῦτα ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι καὶ ἀληθῆ ἐστιν καὶ εὐέλεγκτα. εἰ γὰρ δὴ ἔγωγε τῶν νέων τοὺς μὲν
διαφθείρω τοὺς δὲ διέφθαρκα χρῆν δήπου εἴτε τινὲς αὐτῶν πρεσβύτεροι 1:33d
γενόμενοι ἔγνωσαν ὅτι νέοις οὖσιν αὐτοῖς ἐγὼ κακὸν πώποτέ τι συνεβούλευσα
νυνὶ αὐτοὺς ἀναβαίνοντας ἐμοῦ κατηγορεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι· εἰ δὲ μὴ αὐτοὶ
ἤθελον τῶν οἰκείων τινὰς τῶν ἐκείνων πατέρας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἄλλους τοὺς
προσήκοντας εἴπερ ὑπ' ἐμοῦ τι κακὸν ἐπεπόνθεσαν αὐτῶν οἱ οἰκεῖοι νῦν
μεμνῆσθαι καὶ τιμωρεῖσθαι. πάντως δὲ πάρεισιν αὐτῶν πολλοὶ ἐνταυθοῖ οὓς
ἐγὼ ὁρῶ πρῶτον μὲν κρίτων οὑτοσί ἐμὸς ἡλικιώτης καὶ δημότης κριτοβούλου
τοῦδε πατήρ ἔπειτα λυσανίας ὁ σφήττιος αἰσχίνου τοῦδε πατήρ ἔτι δ' 1:33e
ἀντιφῶν ὁ κηφισιεὺς οὑτοσί ἐπιγένους πατήρ ἄλλοι τοίνυν οὗτοι ὧν οἱ ἀδελφοὶ
ἐν ταύτηι τῆι διατριβῆι γεγόνασιν νικόστρατος θεοζοτίδου ἀδελφὸς θεοδότου—καὶ
ὁ μὲν θεόδοτος τετελεύτηκεν ὥστε οὐκ ἂν ἐκεῖνός γε αὐτοῦ καταδεηθείη—καὶ
παράλιος ὅδε ὁ δημοδόκου οὗ ἦν θεάγης ἀδελφός· ὅδε δὲ ἀδείμαντος ὁ
ἀρίστωνος οὗ ἀδελφὸς οὑτοσὶ πλάτων καὶ αἰαντόδωρος οὗ ἀπολλόδωρος ὅδε 1:34a
ἀδελφός. καὶ ἄλλους πολλοὺς ἐγὼ ἔχω ὑμῖν εἰπεῖν ὧν τινα ἐχρῆν μάλιστα μὲν
ἐν τῶι ἑαυτοῦ λόγωι παρασχέσθαι μέλητον μάρτυρα· εἰ δὲ τότε ἐπελάθετο νῦν
παρασχέσθω—ἐγὼ παραχωρῶ—καὶ λεγέτω εἴ τι ἔχει τοιοῦτον. ἀλλὰ τούτου πᾶν
τοὐναντίον εὑρήσετε ὦ ἄνδρες πάντας ἐμοὶ βοηθεῖν ἑτοίμους τῶι διαφθείροντι
τῶι κακὰ ἐργαζομένωι τοὺς οἰκείους αὐτῶν ὥς φασι μέλητος καὶ ἄνυτος. αὐτοὶ
μὲν γὰρ οἱ διεφθαρμένοι τάχ' ἂν λόγον ἔχοιεν βοηθοῦντες· οἱ δὲ ἀδιάφθαρτοι 1:34b
πρεσβύτεροι ἤδη ἄνδρες οἱ τούτων προσήκοντες τίνα ἄλλον ἔχουσι λόγον
βοηθοῦντες ἐμοὶ ἀλλ' ἢ τὸν ὀρθόν τε καὶ δίκαιον ὅτι συνίσασι μελήτωι μὲν
ψευδομένωι ἐμοὶ δὲ ἀληθεύοντι;

εἶεν δή ὦ ἄνδρες· ἃ μὲν ἐγὼ ἔχοιμ' ἂν ἀπολογεῖσθαι σχεδόν ἐστι ταῦτα καὶ
ἄλλα ἴσως τοιαῦτα. τάχα δ' ἄν τις ὑμῶν ἀγανακτήσειεν ἀναμνησθεὶς ἑαυτοῦ εἰ ὁ
μὲν καὶ ἐλάττω τουτουὶ τοῦ ἀγῶνος ἀγῶνα ἀγωνιζόμενος ἐδεήθη τε καὶ 1:34c
ἱκέτευσε τοὺς δικαστὰς μετὰ πολλῶν δακρύων παιδία τε αὐτοῦ ἀναβιβασάμενος
ἵνα ὅτι μάλιστα ἐλεηθείη καὶ ἄλλους τῶν οἰκείων καὶ φίλων πολλούς ἐγὼ δὲ
οὐδὲν ἄρα τούτων ποιήσω καὶ ταῦτα κινδυνεύων ὡς ἂν δόξαιμι τὸν ἔσχατον
κίνδυνον. τάχ' ἂν οὖν τις ταῦτα ἐννοήσας αὐθαδέστερον ἂν πρός με σχοίη καὶ
ὀργισθεὶς αὐτοῖς τούτοις θεῖτο ἂν μετ' ὀργῆς τὴν ψῆφον. εἰ δή τις ὑμῶν οὕτως
ἔχει—οὐκ ἀξιῶ μὲν γὰρ ἔγωγε εἰ δ' οὖν—ἐπιεικῆ ἄν μοι δοκῶ πρὸς τοῦτον 1:34d

λέγειν λέγων ὅτι ἐμοί ὦ ἄριστε εἰσὶν μέν πού τινες καὶ οἰκεῖοι· καὶ γὰρ τοῦτο
αὐτὸ τὸ τοῦ Ὁμήρου οὐδ' ἐγὼ ἀπὸ δρυὸς οὐδ' ἀπὸ πέτρης πέφυκα ἀλλ' ἐξ
ἀνθρώπων ὥστε καὶ οἰκεῖοί μοί εἰσι καὶ ὑεῖς γε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τρεῖς εἷς μὲν
μειράκιον ἤδη δύο δὲ παιδία· ἀλλ' ὅμως οὐδένα αὐτῶν δεῦρο ἀναβιβασάμενος
δεήσομαι ὑμῶν ἀποψηφίσασθαι. τί δὴ οὖν οὐδὲν τούτων ποιήσω; οὐκ
αὐθαδιζόμενος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι οὐδ' ὑμᾶς ἀτιμάζων ἀλλ' εἰ μὲν θαρραλέως
ἐγὼ ἔχω πρὸς θάνατον ἢ μή ἄλλος λόγος πρὸς δ' οὖν δόξαν καὶ ἐμοὶ καὶ ὑμῖν 1:34e
καὶ ὅληι τῆι πόλει οὔ μοι δοκεῖ καλὸν εἶναι ἐμὲ τούτων οὐδὲν ποιεῖν καὶ
τηλικόνδε ὄντα καὶ τοῦτο τοὔνομα ἔχοντα εἴτ' οὖν ἀληθὲς εἴτ' οὖν ψεῦδος ἀλλ'
οὖν δεδογμένον γέ ἐστί τωι Σωκράτη διαφέρειν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων. εἰ οὖν 1:35a
ὑμῶν οἱ δοκοῦντες διαφέρειν εἴτε σοφίαι εἴτε ἀνδρείαι εἴτε ἄλληι ἡτινιοῦν ἀρετῆι
τοιοῦτοι ἔσονται αἰσχρὸν ἂν εἴη· οἵουσπερ ἐγὼ πολλάκις ἑώρακά τινας ὅταν
κρίνωνται δοκοῦντας μέν τι εἶναι θαυμάσια δὲ ἐργαζομένους ὡς δεινόν τι
οἰομένους πείσεσθαι εἰ ἀποθανοῦνται ὥσπερ ἀθανάτων ἐσομένων ἂν ὑμεῖς
αὐτοὺς μὴ ἀποκτείνητε· οἳ ἐμοὶ δοκοῦσιν αἰσχύνην τῆι πόλει περιάπτειν ὥστ'
ἄν τινα καὶ τῶν ξένων ὑπολαβεῖν ὅτι οἱ διαφέροντες Ἀθηναίων εἰς ἀρετήν οὓς 1:35b
αὐτοὶ ἑαυτῶν ἔν τε ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς προκρίνουσιν οὗτοι
γυναικῶν οὐδὲν διαφέρουσιν. ταῦτα γάρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι οὔτε ὑμᾶς χρὴ ποιεῖν
τοὺς δοκοῦντας καὶ ὁπηιοῦν τι εἶναι οὔτ' ἂν ἡμεῖς ποιῶμεν ὑμᾶς ἐπιτρέπειν
ἀλλὰ τοῦτο αὐτὸ ἐνδείκνυσθαι ὅτι πολὺ μᾶλλον καταψηφιεῖσθε τοῦ τὰ ἐλεινὰ
ταῦτα δράματα εἰσάγοντος καὶ καταγέλαστον τὴν πόλιν ποιοῦντος ἢ τοῦ
ἡσυχίαν ἄγοντος.

χωρὶς δὲ τῆς δόξης ὦ ἄνδρες οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖ εἶναι δεῖσθαι τοῦ
δικαστοῦ οὐδὲ δεόμενον ἀποφεύγειν ἀλλὰ διδάσκειν καὶ πείθειν. οὐ γὰρ ἐπὶ 1:35c
τούτωι κάθηται ὁ δικαστὴς ἐπὶ τῶι καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια ἀλλ' ἐπὶ τῶι κρίνειν
ταῦτα· καὶ ὀμώμοκεν οὐ χαριεῖσθαι οἷς ἂν δοκῆι αὐτῶι ἀλλὰ δικάσειν κατὰ τοὺς
νόμους. οὔκουν χρὴ οὔτε ἡμᾶς ἐθίζειν ὑμᾶς ἐπιορκεῖν οὔθ' ὑμᾶς ἐθίζεσθαι·
οὐδέτεροι γὰρ ἂν ἡμῶν εὐσεβοῖεν. μὴ οὖν ἀξιοῦτέ με ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοιαῦτα
δεῖν πρὸς ὑμᾶς πράττειν ἃ μήτε ἡγοῦμαι καλὰ εἶναι μήτε δίκαια μήτε ὅσια
ἄλλως τε μέντοι νὴ Δία πάντως καὶ ἀσεβείας φεύγοντα ὑπὸ Μελήτου 1:35d
τουτουΐ. σαφῶς γὰρ ἂν εἰ πείθοιμι ὑμᾶς καὶ τῶι δεῖσθαι βιαζοίμην ὀμωμοκότας
θεοὺς ἂν διδάσκοιμι μὴ ἡγεῖσθαι ὑμᾶς εἶναι καὶ ἀτεχνῶς ἀπολογούμενος
κατηγοροίην ἂν ἐμαυτοῦ ὡς θεοὺς οὐ νομίζω. ἀλλὰ πολλοῦ δεῖ οὕτως ἔχειν·
νομίζω τε γάρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὡς οὐδεὶς τῶν ἐμῶν κατηγόρων καὶ ὑμῖν
ἐπιτρέπω καὶ τῶι θεῶι κρῖναι περὶ ἐμοῦ ὅπηι μέλλει ἐμοί τε ἄριστα εἶναι καὶ
ὑμῖν.

τὸ μὲν μὴ ἀγανακτεῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐπὶ τούτωι τῶι γεγονότι ὅτι 1:35e
μου κατεψηφίσασθε ἄλλα τέ μοι πολλὰ συμβάλλεται καὶ οὐκ ἀνέλπιστόν 1:36a
μοι γέγονεν τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον θαυμάζω ἑκατέρων τῶν ψήφων
τὸν γεγονότα ἀριθμόν. οὐ γὰρ ὤιόμην ἔγωγε οὕτω παρ' ὀλίγον ἔσεσθαι ἀλλὰ παρὰ
πολύ· νῦν δέ ὡς ἔοικεν εἰ τριάκοντα μόναι μετέπεσον τῶν ψήφων ἀπεπεφεύγη
ἄν. Μέλητον μὲν οὖν ὡς ἐμοὶ δοκῶ καὶ νῦν ἀποπέφευγα καὶ οὐ μόνον

ἀποπέφευγα ἀλλὰ παντὶ δῆλον τοῦτό γε ὅτι εἰ μὴ ἀνέβη Ἄνυτος καὶ Λύκων
κατηγορήσοντες ἐμοῦ κἂν ὦφλε χιλίας δραχμὰς οὐ μεταλαβὼν τὸ πέμπτον
μέρος τῶν ψήφων. I:36b

τιμᾶται δ' οὖν μοι ὁ ἀνὴρ θανάτου. εἶεν· ἐγὼ δὲ δὴ τίνος ὑμῖν
ἀντιτιμήσομαι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ἢ δῆλον ὅτι τῆς ἀξίας; τί οὖν; τί ἄξιός εἰμι
παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι ὅτι μαθὼν ἐν τῶι βίωι οὐχ ἡσυχίαν ἦγον ἀλλ' ἀμελήσας
ὧνπερ οἱ πολλοί χρηματισμοῦ τε καὶ οἰκονομίας καὶ στρατηγιῶν καὶ δημηγοριῶν
καὶ τῶν ἄλλων ἀρχῶν καὶ συνωμοσιῶν καὶ στάσεων τῶν ἐν τῆι πόλει γιγνομένων
ἡγησάμενος ἐμαυτὸν τῶι ὄντι ἐπιεικέστερον εἶναι ἢ ὥστε εἰς ταῦτ' ἰόντα
σώιζεσθαι ἐνταῦθα μὲν οὐκ ἦια οἷ ἐλθὼν μήτε ὑμῖν μήτε ἐμαυτῶι ἔμελλον I:36c
μηδὲν ὄφελος εἶναι ἐπὶ δὲ τὸ ἰδίαι ἕκαστον ἰὼν εὐεργετεῖν τὴν μεγίστην
εὐεργεσίαν ὥς ἐγώ φημι ἐνταῦθα ἦια ἐπιχειρῶν ἕκαστον ὑμῶν πείθειν μὴ
πρότερον μήτε τῶν ἑαυτοῦ μηδενὸς ἐπιμελεῖσθαι πρὶν ἑαυτοῦ ἐπιμεληθείη
ὅπως ὡς βέλτιστος καὶ φρονιμώτατος ἔσοιτο μήτε τῶν τῆς πόλεως πρὶν αὐτῆς
τῆς πόλεως τῶν τε ἄλλων οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπιμελεῖσθαι—τί οὖν
εἰμι ἄξιος παθεῖν τοιοῦτος ὤν; ἀγαθόν τι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι εἰ δεῖ γε κατὰ I:36d
τὴν ἀξίαν τῆι ἀληθείαι τιμᾶσθαι· καὶ ταῦτά γε ἀγαθὸν τοιοῦτον ὅτι ἂν πρέποι
ἐμοί. τί οὖν πρέπει ἀνδρὶ πένητι εὐεργέτηι δεομένωι ἄγειν σχολὴν ἐπὶ τῆι
ὑμετέραι παρακελεύσει; οὐκ ἔσθ' ὅτι μᾶλλον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πρέπει οὕτως
ὡς τὸν τοιοῦτον ἄνδρα ἐν πρυτανείωι σιτεῖσθαι πολύ γε μᾶλλον ἢ εἴ τις ὑμῶν
ἵππωι ἢ συνωρίδι ἢ ζεύγει νενίκηκεν Ὀλυμπίασιν· ὁ μὲν γὰρ ὑμᾶς ποιεῖ
εὐδαίμονας δοκεῖν εἶναι ἐγὼ δὲ εἶναι καὶ ὁ μὲν τροφῆς οὐδὲν δεῖται ἐγὼ δὲ
δέομαι. εἰ οὖν δεῖ με κατὰ τὸ δίκαιον τῆς ἀξίας τιμᾶσθαι τούτου τιμῶμαι ἐν I:36e
πρυτανείωι σιτήσεως. I:37a

Ἴσως οὖν ὑμῖν καὶ ταυτὶ λέγων παραπλησίως δοκῶ λέγειν ὥσπερ περὶ τοῦ
οἴκτου καὶ τῆς ἀντιβολήσεως ἀπαυθαδιζόμενος· τὸ δὲ οὐκ ἔστιν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι τοιοῦτον ἀλλὰ τοιόνδε μᾶλλον. πέπεισμαι ἐγὼ ἑκὼν εἶναι μηδένα
ἀδικεῖν ἀνθρώπων ἀλλὰ ὑμᾶς τοῦτο οὐ πείθω· ὀλίγον γὰρ χρόνον ἀλλήλοις
διειλέγμεθα. ἐπεί ὡς ἐγῶιμαι εἰ ἦν ὑμῖν νόμος ὥσπερ καὶ ἄλλοις ἀνθρώποις
περὶ θανάτου μὴ μίαν ἡμέραν μόνον κρίνειν ἀλλὰ πολλάς ἐπείσθητε ἄν· νῦν δ'
οὐ ῥάιδιον ἐν χρόνωι ὀλίγωι μεγάλας διαβολὰς ἀπολύεσθαι. πεπεισμένος δὴ I:37b
ἐγὼ μηδένα ἀδικεῖν πολλοῦ δέω ἐμαυτόν γε ἀδικήσειν καὶ κατ' ἐμαυτοῦ ἐρεῖν
αὐτὸς ὡς ἄξιός εἰμί του κακοῦ καὶ τιμήσεσθαι τοιούτου τινὸς ἐμαυτῶι. τί
δείσας; ἦ μὴ πάθω τοῦτο οὗ Μέλητός μοι τιμᾶται ὅ φημι οὐκ εἰδέναι οὔτ' εἰ
ἀγαθὸν οὔτ' εἰ κακόν ἐστιν; ἀντὶ τούτου δὴ ἕλωμαι ὧν εὖ οἶδά τι κακῶν ὄντων
τούτου τιμησάμενος; πότερον δεσμοῦ; καὶ τί με δεῖ ζῆν ἐν δεσμωτηρίωι
δουλεύοντα τῆι ἀεὶ καθισταμένηι ἀρχῆι τοῖς ἕνδεκα; ἀλλὰ χρημάτων καὶ I:37c
δεδέσθαι ἕως ἂν ἐκτείσω; ἀλλὰ ταὐτόν μοί ἐστιν ὅπερ νυνδὴ ἔλεγον· οὐ γὰρ ἔστι
μοι χρήματα ὁπόθεν ἐκτείσω. ἀλλὰ δὴ φυγῆς τιμήσωμαι; ἴσως γὰρ ἄν μοι τούτου
τιμήσαιτε. πολλὴ μέντἄν με φιλοψυχία ἔχοι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι εἰ οὕτως
ἀλόγιστός εἰμι ὥστε μὴ δύνασθαι λογίζεσθαι ὅτι ὑμεῖς μὲν ὄντες πολῖταί μου
οὐχ οἷοί τε ἐγένεσθε ἐνεγκεῖν τὰς ἐμὰς διατριβὰς καὶ τοὺς λόγους ἀλλ' ὑμῖν

βαρύτεραι γεγόνασιν καὶ ἐπιφθονώτεραι ὥστε ζητεῖτε αὐτῶν νυνὶ 1:37d
ἀπαλλαγῆναι· ἄλλοι δὲ ἄρα αὐτὰς οἴσουσι ῥαιδίως; πολλοῦ γε δεῖ ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι. καλὸς οὖν ἄν μοι ὁ βίος εἴη ἐξελθόντι τηλικῶιδε ἀνθρώπωι ἄλλην ἐξ
ἄλλης πόλεως ἀμειβομένωι καὶ ἐξελαυνομένωι ζῆν. εὖ γὰρ οἶδ' ὅτι ὅποι ἂν
ἔλθω λέγοντος ἐμοῦ ἀκροάσονται οἱ νέοι ὥσπερ ἐνθάδε· κἂν μὲν τούτους
ἀπελαύνω οὗτοί με αὐτοὶ ἐξελῶσι πείθοντες τοὺς πρεσβυτέρους· ἐὰν δὲ μὴ
ἀπελαύνω οἱ τούτων πατέρες δὲ καὶ οἰκεῖοι δι' αὐτοὺς τούτους. 1:37e

Ἴσως οὖν ἄν τις εἴποι· σιγῶν δὲ καὶ ἡσυχίαν ἄγων ὦ σώκρατες οὐχ οἷός τ'
ἔσηι ἡμῖν ἐξελθὼν ζῆν; τουτὶ δή ἐστι πάντων χαλεπώτατον πεῖσαί τινας ὑμῶν.
ἐάντε γὰρ λέγω ὅτι τῶι θεῶι ἀπειθεῖν τοῦτ' ἐστὶν καὶ διὰ τοῦτ' ἀδύνατον ἡσυχίαν
ἄγειν οὐ πείσεσθέ μοι ὡς εἰρωνευομένωι· ἐάντ' αὖ λέγω ὅτι καὶ τυγχάνει 1:38a
μέγιστον ἀγαθὸν ὂν ἀνθρώπωι τοῦτο ἑκάστης ἡμέρας περὶ ἀρετῆς τοὺς λόγους
ποιεῖσθαι καὶ τῶν ἄλλων περὶ ὧν ὑμεῖς ἐμοῦ ἀκούετε διαλεγομένου καὶ
ἐμαυτὸν καὶ ἄλλους ἐξετάζοντος ὁ δὲ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτὸς ἀνθρώπωι
ταῦτα δ' ἔτι ἧττον πείσεσθέ μοι λέγοντι. τὰ δὲ ἔχει μὲν οὕτως ὡς ἐγώ φημι ὦ
ἄνδρες πείθειν δὲ οὐ ῥάιδιον. καὶ ἐγὼ ἅμα οὐκ εἴθισμαι ἐμαυτὸν ἀξιοῦν κακοῦ
οὐδενός. εἰ μὲν γὰρ ἦν μοι χρήματα ἐτιμησάμην ἂν χρημάτων ὅσα ἔμελλον 1:38b
ἐκτείσειν οὐδὲν γὰρ ἂν ἐβλάβην· νῦν δὲ οὐ γὰρ ἔστιν εἰ μὴ ἄρα ὅσον ἂν ἐγὼ
δυναίμην ἐκτεῖσαι τοσούτου βούλεσθέ μοι τιμῆσαι. ἴσως δ' ἂν δυναίμην ἐκτεῖσαι
ὑμῖν που μνᾶν ἀργυρίου· τοσούτου οὖν τιμῶμαι.

πλάτων δὲ ὅδε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ κρίτων καὶ κριτόβουλος καὶ
Ἀπολλόδωρος κελεύουσί με τριάκοντα μνῶν τιμήσασθαι αὐτοὶ δ' ἐγγυᾶσθαι·
τιμῶμαι οὖν τοσούτου ἐγγυηταὶ δὲ ὑμῖν ἔσονται τοῦ ἀργυρίου οὗτοι ἀξιόχρεωι.

οὐ πολλοῦ γ' ἕνεκα χρόνου ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὄνομα ἕξετε καὶ αἰτίαν 1:38c
ὑπὸ τῶν βουλομένων τὴν πόλιν λοιδορεῖν ὡς σωκράτη ἀπεκτόνατε ἄνδρα
σοφόν—φήσουσι γὰρ δὴ σοφὸν εἶναι εἰ καὶ μή εἰμι οἱ βουλόμενοι ὑμῖν ὀνειδίζειν—
εἰ γοῦν περιεμείνατε ὀλίγον χρόνον ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ἂν ὑμῖν τοῦτο
ἐγένετο· ὁρᾶτε γὰρ δὴ τὴν ἡλικίαν ὅτι πόρρω ἤδη ἐστὶ τοῦ βίου θανάτου δὲ ἐγγύς.
λέγω δὲ τοῦτο οὐ πρὸς πάντας ὑμᾶς ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἐμοῦ 1:38d
καταψηφισαμένους θάνατον. λέγω δὲ καὶ τόδε πρὸς τοὺς αὐτοὺς τούτους. ἴσως
με οἴεσθε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἀπορίαι λόγων ἑαλωκέναι τοιούτων οἷς ἂν ὑμᾶς
ἔπεισα εἰ ὤιμην δεῖν ἅπαντα ποιεῖν καὶ λέγειν ὥστε ἀποφυγεῖν τὴν δίκην.
πολλοῦ γε δεῖ. ἀλλ' ἀπορίαι μὲν ἑάλωκα οὐ μέντοι λόγων ἀλλὰ τόλμης καὶ
ἀναισχυντίας καὶ τοῦ μὴ ἐθέλειν λέγειν πρὸς ὑμᾶς τοιαῦτα οἷ' ἂν ὑμῖν μὲν
ἥδιστα ἦν ἀκούειν— θρηνοῦντός τέ μου καὶ ὀδυρομένου καὶ ἄλλα ποιοῦντος καὶ
λέγοντος πολλὰ καὶ ἀνάξια ἐμοῦ ὡς ἐγώ φημι οἷα δὴ καὶ εἴθισθε ὑμεῖς τῶν 1:38e
ἄλλων ἀκούειν. ἀλλ' οὔτε τότε ὠιήθην δεῖν ἕνεκα τοῦ κινδύνου πρᾶξαι οὐδὲν
ἀνελεύθερον οὔτε νῦν μοι μεταμέλει οὕτως ἀπολογησαμένωι ἀλλὰ πολὺ
μᾶλλον αἱροῦμαι ὧδε ἀπολογησάμενος τεθνάναι ἢ ἐκείνως ζῆν. οὔτε γὰρ ἐν δίκηι
οὔτ' ἐν πολέμωι οὔτ' ἐμὲ οὔτ' ἄλλον οὐδένα δεῖ τοῦτο μηχανᾶσθαι ὅπως
ἀποφεύξεται πᾶν ποιῶν θάνατον. καὶ γὰρ ἐν ταῖς μάχαις πολλάκις δῆλον 1:39a
γίγνεται ὅτι τό γε ἀποθανεῖν ἄν τις ἐκφύγοι καὶ ὅπλα ἀφεὶς καὶ ἐφ' ἱκετείαν

τραπόμενος τῶν διωκόντων· καὶ ἄλλαι μηχαναὶ πολλαί εἰσιν ἐν ἑκάστοις τοῖς
κινδύνοις ὥστε διαφεύγειν θάνατον ἐάν τις τολμᾶι πᾶν ποιεῖν καὶ λέγειν. ἀλλὰ
μὴ οὐ τοῦτ᾽ ἦι χαλεπόν ὦ ἄνδρες θάνατον ἐκφυγεῖν ἀλλὰ πολὺ χαλεπώτερον
πονηρίαν· θᾶττον γὰρ θανάτου θεῖ. καὶ νῦν ἐγὼ μὲν ἅτε βραδὺς ὢν καὶ 1:39b
πρεσβύτης ὑπὸ τοῦ βραδυτέρου ἑάλων οἱ δ᾽ ἐμοὶ κατήγοροι ἅτε δεινοὶ καὶ ὀξεῖς
ὄντες ὑπὸ τοῦ θάττονος τῆς κακίας. καὶ νῦν ἐγὼ μὲν ἄπειμι ὑφ᾽ ὑμῶν θανάτου
δίκην ὀφλών οὗτοι δ᾽ ὑπὸ τῆς ἀληθείας ὠφληκότες μοχθηρίαν καὶ ἀδικίαν. καὶ ἐγώ
τε τῶι τιμήματι ἐμμένω καὶ οὗτοι. ταῦτα μέν που ἴσως οὕτως καὶ ἔδει σχεῖν
καὶ οἶμαι αὐτὰ μετρίως ἔχειν.

τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ ὑμῖν χρησμωιδῆσαι ὦ καταψηφισάμενοί 1:39c
μου· καὶ γάρ εἰμι ἤδη ἐνταῦθα ἐν ὧι μάλιστα ἄνθρωποι χρησμωιδοῦσιν ὅταν
μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι. φημὶ γάρ ὦ ἄνδρες οἳ ἐμὲ ἀπεκτόνατε τιμωρίαν ὑμῖν
ἥξειν εὐθὺς μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον πολὺ χαλεπωτέραν νὴ Δία ἢ οἵαν ἐμὲ
ἀπεκτόνατε· νῦν γὰρ τοῦτο εἴργασθε οἰόμενοι μὲν ἀπαλλάξεσθαι τοῦ διδόναι
ἔλεγχον τοῦ βίου τὸ δὲ ὑμῖν πολὺ ἐναντίον ἀποβήσεται ὡς ἐγώ φημι. πλείους
ἔσονται ὑμᾶς οἱ ἐλέγχοντες οὓς νῦν ἐγὼ κατεῖχον ὑμεῖς δὲ οὐκ ἠισθάνεσθε· 1:39d
καὶ χαλεπώτεροι ἔσονται ὅσωι νεώτεροί εἰσιν καὶ ὑμεῖς μᾶλλον ἀγανακτήσετε.
εἰ γὰρ οἴεσθε ἀποκτείνοντες ἀνθρώπους ἐπισχήσειν τοῦ ὀνειδίζειν τινὰ ὑμῖν ὅτι
οὐκ ὀρθῶς ζῆτε οὐ καλῶς διανοεῖσθε· οὐ γάρ ἐσθ᾽ αὕτη ἡ ἀπαλλαγὴ οὔτε πάνυ
δυνατὴ οὔτε καλή ἀλλ᾽ ἐκείνη καὶ καλλίστη καὶ ῥάιστη μὴ τοὺς ἄλλους κολούειν
ἀλλ᾽ ἑαυτὸν παρασκευάζειν ὅπως ἔσται ὡς βέλτιστος. ταῦτα μὲν οὖν ὑμῖν τοῖς
καταψηφισαμένοις μαντευσάμενος ἀπαλλάττομαι.

τοῖς δὲ ἀποψηφισαμένοις ἡδέως ἂν διαλεχθείην ὑπὲρ τοῦ γεγονότος 1:39e
τουτουῒ πράγματος ἐν ὧι οἱ ἄρχοντες ἀσχολίαν ἄγουσι καὶ οὔπω ἔρχομαι οἷ
ἐλθόντα με δεῖ τεθνάναι. ἀλλά μοι ὦ ἄνδρες παραμείνατε τοσοῦτον χρόνον·
οὐδὲν γὰρ κωλύει διαμυθολογῆσαι πρὸς ἀλλήλους ἕως ἔξεστιν. ὑμῖν γὰρ ὡς
φίλοις οὖσιν ἐπιδεῖξαι ἐθέλω τὸ νυνί μοι συμβεβηκὸς τί ποτε νοεῖ. ἐμοὶ γάρ 1:40a
ὦ ἄνδρες δικασταί—ὑμᾶς γὰρ δικαστὰς καλῶν ὀρθῶς ἂν καλοίην—θαυμάσιόν τι
γέγονεν. ἡ γὰρ εἰωθυῖά μοι μαντικὴ ἡ τοῦ δαιμονίου ἐν μὲν τῶι πρόσθεν χρόνωι
παντὶ πάνυ πυκνὴ ἀεὶ ἦν καὶ πάνυ ἐπὶ σμικροῖς ἐναντιουμένη εἴ τι μέλλοιμι μὴ
ὀρθῶς πράξειν. νυνὶ δὲ συμβέβηκέ μοι ἅπερ ὁρᾶτε καὶ αὐτοί ταυτί ἅ γε δὴ
οἰηθείη ἄν τις καὶ νομίζεται ἔσχατα κακῶν εἶναι· ἐμοὶ δὲ οὔτε ἐξιόντι ἕωθεν
οἴκοθεν ἠναντιώθη τὸ τοῦ θεοῦ σημεῖον οὔτε ἡνίκα ἀνέβαινον ἐνταυθοῖ ἐπὶ 1:40b
τὸ δικαστήριον οὔτε ἐν τῶι λόγωι οὐδαμοῦ μέλλοντί τι ἐρεῖν. καίτοι ἐν ἄλλοις
λόγοις πολλαχοῦ δή με ἐπέσχε λέγοντα μεταξύ· νῦν δὲ οὐδαμοῦ περὶ ταύτην
τὴν πρᾶξιν οὔτ᾽ ἐν ἔργωι οὐδενὶ οὔτ᾽ ἐν λόγωι ἠναντίωταί μοι. τί οὖν αἴτιον εἶναι
ὑπολαμβάνω; ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ· κινδυνεύει γάρ μοι τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο ἀγαθὸν
γεγονέναι καὶ οὐκ ἔσθ᾽ ὅπως ἡμεῖς ὀρθῶς ὑπολαμβάνομεν ὅσοι οἰόμεθα κακὸν
εἶναι τὸ τεθνάναι. μέγα μοι τεκμήριον τούτου γέγονεν· οὐ γὰρ ἔσθ᾽ ὅπως οὐκ 1:40c
ἠναντιώθη ἄν μοι τὸ εἰωθὸς σημεῖον εἰ μή τι ἔμελλον ἐγὼ ἀγαθὸν πράξειν.

ἐννοήσωμεν δὲ καὶ τῆιδε ὡς πολλὴ ἐλπίς ἐστιν ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι. δυοῖν
γὰρ θάτερόν ἐστιν τὸ τεθνάναι· ἢ γὰρ οἷον μηδὲν εἶναι μηδὲ αἴσθησιν μηδεμίαν

μηδενὸς ἔχειν τὸν τεθνεῶτα ἢ κατὰ τὰ λεγόμενα μεταβολή τις τυγχάνει οὖσα
καὶ μετοίκησις τῆι ψυχῆι τοῦ τόπου τοῦ ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον. καὶ εἴτε δὴ
μηδεμία αἴσθησίς ἐστιν ἀλλ' οἷον ὕπνος ἐπειδάν τις καθεύδων μηδ' ὄναρ μηδὲν
ὁρᾶι θαυμάσιον κέρδος ἂν εἴη ὁ θάνατος—ἐγὼ γὰρ ἂν οἶμαι εἴ τινα 1:40d
ἐκλεξάμενον δέοι ταύτην τὴν νύκτα ἐν ἧι οὕτω κατέδαρθεν ὥστε μηδὲ ὄναρ ἰδεῖν
καὶ τὰς ἄλλας νύκτας τε καὶ ἡμέρας τὰς τοῦ βίου τοῦ ἑαυτοῦ ἀντιπαραθέντα
ταύτηι τῆι νυκτὶ δέοι σκεψάμενον εἰπεῖν πόσας ἄμεινον καὶ ἥδιον ἡμέρας καὶ 1:40e
νύκτας ταύτης τῆς νυκτὸς βεβίωκεν ἐν τῶι ἑαυτοῦ βίωι οἶμαι ἂν μὴ ὅτι ἰδιώτην
τινά ἀλλὰ τὸν μέγαν βασιλέα εὐαριθμήτους ἂν εὑρεῖν αὐτὸν ταύτας πρὸς τὰς
ἄλλας ἡμέρας καὶ νύκτας—εἰ οὖν τοιοῦτον ὁ θάνατός ἐστιν κέρδος ἔγωγε λέγω·
καὶ γὰρ οὐδὲν πλείων ὁ πᾶς χρόνος φαίνεται οὕτω δὴ εἶναι ἢ μία νύξ. εἰ δ' αὖ οἷον
ἀποδημῆσαί ἐστιν ὁ θάνατος ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον καὶ ἀληθῆ ἐστιν τὰ
λεγόμενα ὡς ἄρα ἐκεῖ εἰσι πάντες οἱ τεθνεῶτες τί μεῖζον ἀγαθὸν τούτου εἴη ἄν
ὦ ἄνδρες δικασταί; εἰ γάρ τις ἀφικόμενος εἰς ῞αιδου ἀπαλλαγεὶς τουτωνὶ τῶν
φασκόντων δικαστῶν εἶναι εὑρήσει τοὺς ὡς ἀληθῶς δικαστάς οἵπερ καὶ 1:41a
λέγονται ἐκεῖ δικάζειν μίνως τε καὶ ῥαδάμανθυς καὶ αἰακὸς καὶ τριπτόλεμος
καὶ ἄλλοι ὅσοι τῶν ἡμιθέων δίκαιοι ἐγένοντο ἐν τῶι ἑαυτῶν βίωι ἆρα φαύλη ἂν εἴη
ἡ ἀποδημία; ἢ αὖ ὀρφεῖ συγγενέσθαι καὶ μουσαίωι καὶ ἡσιόδωι καὶ ὁμήρωι ἐπὶ
πόσωι ἄν τις δέξαιτ' ἂν ὑμῶν; ἐγὼ μὲν γὰρ πολλάκις ἐθέλω τεθνάναι εἰ ταῦτ'
ἔστιν ἀληθῆ. ἐπεὶ ἔμοιγε καὶ αὐτῶι θαυμαστὴ ἂν εἴη ἡ διατριβὴ αὐτόθι ὁπότε 1:41b
ἐντύχοιμι παλαμήδει καὶ αἴαντι τῶι τελαμῶνος καὶ εἴ τις ἄλλος τῶν παλαιῶν
διὰ κρίσιν ἄδικον τέθνηκεν ἀντιπαραβάλλοντι τὰ ἐμαυτοῦ πάθη πρὸς τὰ
ἐκείνων—ὡς ἐγὼ οἶμαι οὐκ ἂν ἀηδὲς εἴη—καὶ δὴ τὸ μέγιστον τοὺς ἐκεῖ
ἐξετάζοντα καὶ ἐρευνῶντα ὥσπερ τοὺς ἐνταῦθα διάγειν τίς αὐτῶν σοφός ἐστιν
καὶ τίς οἴεται μέν ἔστιν δ' οὔ. ἐπὶ πόσωι δ' ἄν τις ὦ ἄνδρες δικασταί δέξαιτο
ἐξετάσαι τὸν ἐπὶ τροίαν ἀγαγόντα τὴν πολλὴν στρατιὰν ἢ ὀδυσσέα ἢ σίσυφον ἢ
ἄλλους μυρίους ἄν τις εἴποι καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας οἷς ἐκεῖ διαλέγεσθαι καὶ 1:41c
συνεῖναι καὶ ἐξετάζειν ἀμήχανον ἂν εἴη εὐδαιμονίας; πάντως οὐ δήπου τούτου γε
ἕνεκα οἱ ἐκεῖ ἀποκτείνουσι· τά τε γὰρ ἄλλα εὐδαιμονέστεροί εἰσιν οἱ ἐκεῖ τῶν
ἐνθάδε καὶ ἤδη τὸν λοιπὸν χρόνον ἀθάνατοί εἰσιν εἴπερ γε τὰ λεγόμενα ἀληθῆ.

ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς χρή ὦ ἄνδρες δικασταί εὐέλπιδας εἶναι πρὸς τὸν θάνατον
καὶ ἕν τι τοῦτο διανοεῖσθαι ἀληθές ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῶι κακὸν οὐδὲν οὔτε
ζῶντι οὔτε τελευτήσαντι οὐδὲ ἀμελεῖται ὑπὸ θεῶν τὰ τούτου πράγματα· 1:41d
οὐδὲ τὰ ἐμὰ νῦν ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου γέγονεν ἀλλά μοι δῆλόν ἐστι τοῦτο ὅτι ἤδη
τεθνάναι καὶ ἀπηλλάχθαι πραγμάτων βέλτιον ἦν μοι. διὰ τοῦτο καὶ ἐμὲ
οὐδαμοῦ ἀπέτρεψεν τὸ σημεῖον καὶ ἔγωγε τοῖς καταψηφισαμένοις μου καὶ τοῖς
κατηγόροις οὐ πάνυ χαλεπαίνω. καίτοι οὐ ταύτηι τῆι διανοίαι κατεψηφίζοντό μου
καὶ κατηγόρουν ἀλλ' οἰόμενοι βλάπτειν· τοῦτο αὐτοῖς ἄξιον μέμφεσθαι.
τοσόνδε μέντοι αὐτῶν δέομαι· τοὺς ὑεῖς μου ἐπειδὰν ἡβήσωσι τιμωρήσασθε 1:41e
ὦ ἄνδρες ταὐτὰ ταῦτα λυποῦντες ἅπερ ἐγὼ ὑμᾶς ἐλύπουν ἐὰν ὑμῖν δοκῶσιν ἢ
χρημάτων ἢ ἄλλου του πρότερον ἐπιμελεῖσθαι ἢ ἀρετῆς καὶ ἐὰν δοκῶσί τι εἶναι
μηδὲν ὄντες ὀνειδίζετε αὐτοῖς ὥσπερ ἐγὼ ὑμῖν ὅτι οὐκ ἐπιμελοῦνται ὧν δεῖ καὶ

οἴονταί τι εἶναι ὄντες οὐδενὸς ἄξιοι. καὶ ἐὰν ταῦτα ποιῆτε δίκαια πεπονθὼς ἐγὼ
ἔσομαι ὑφ' ὑμῶν αὐτός τε καὶ οἱ ὑεῖς. ἀλλὰ γὰρ ἤδη ὥρα ἀπιέναι ἐμοὶ μὲν 1:42a
ἀποθανουμένωι ὑμῖν δὲ βιωσομένοις· ὁπότεροι δὲ ἡμῶν ἔρχονται ἐπὶ ἄμεινον
πρᾶγμα ἄδηλον παντὶ πλὴν ἢ τῶι θεῶι.